

Prole.

V L M V S.

C A P. X C V.

V Lmi & folia, & cortex, & rami vim habent spissandi. Folia trita ex aceto ad lepras efficaciter illiuntur: vulnera glutinant, sed multo *b* magis corticis tilla, si fascia loco in torquetur: nā in lori morem flecti potest. Crassior cortex in vino, aut aqua frigida vnciatim potus, pituitas trahit. fracta ossa celerius solidescunt, si decocto foliorum, corticis, aut radice foueantur. Humor in folliculis enascens prima germinis eruptione, cuti illius ni: orem inducit, faciemque splendidiorem praestat: qui dum siccatur, in animalia abit, quæ culicum formam gerunt. Folia cum tenerescunt cocta, olerum more ad obsonia vsurpantur.

a c' n' l' u' o' r' e' s.
b p' a' r' t' e' s' d' e'
c r' a' s' s' i' o' r' e' m' e' a'
h' a' b' e' t' e' x' e' p' t'
d e' i' t' a' c' o' r' t' e' x' e' .
S' e' d' r' e' d' i' u' s'
v' e' r' i' f' i' c' e' v' i' d' e' t' u' r'
R' e' c' l' i' u' s' .

o^r T Amesi *V* lmus notissima omnibus ferē sit arbor: non tamen ob hoc eius historiam silentio inuoluendam putauimus. *V* lmitaque duo sunt genera. Altera montana, altera campestris. *F* ruticosior haec illa verò auctior. Folii habet induridum, leniter circumterratum oblongumque, crispum, scabrumque. Folliculos proferit multos, non paruos, sulcatundos, ac crispas humani seroti effigie, in quibus liquor concluditur lentius, ac clarus vna cum culicibus compluribus in Terebinthi & lentisci corniculis. Ligni materies nervosa, tenax, robustaque: deformis tamen: Montana Inlos proferit, & deinde semen, quod sanaram uocant. Cortex illi superius asper, crispusque, & inaequalis. Sed interior, qui lignum ambit: contrario modo

Vlmi histo-
ria.

CARPINVS.

se habet. Siquidem lentus, & lori modo flexilis habetur. Ideoque Plinius, dicebat Theophrastus lib. 111. cap. x 111. de plan-
 tarum historia) duobus distinguitur generibus: cuius altera montana, quam Greci $\epsilon\pi\sigma\tau\iota\lambda\iota\sigma\varsigma$ vocant: altera campestris, ulmus,
 proprie vocata: fruticosior haec, illo vero aetior, folium individuum, leuiter circumserratum, oblongius quam pyro, scabrum,
 non laue. Praestat haec arbor & amplitudine, & celsitudine, non crebra circa Idem, sed rara, irriguis amicam: materia: ste-
 nis, robustis, nervosa, deformis ut quae tota cor sit. Utitur ea ad fores lautiores: uiridis facile caditur, sicca difficile. Ste-
 rilis denique putatur: sed gnumm in petiolis gignit, & animalia quaedam culicæ: cacrybes peculiare gerit, autumno mul-
 tibus, minutis, nigris: cæteris vero temporibus quid ferat, minus animaduersum est. hæc enim Theophrastus. Plinius vero
 quatuor rignis: rignis: cæteris vero temporibus quid ferat, minus animaduersum est. hæc enim Theophrastus. Plinius vero
 quatuor rignis: rignis: cæteris vero temporibus quid ferat, minus animaduersum est. hæc enim Theophrastus. Plinius vero
 quatuor rignis: rignis: cæteris vero temporibus quid ferat, minus animaduersum est. hæc enim Theophrastus. Plinius vero

Theoph. & Plinij error.

Carpini con- dicitate.

Vlmi faculta tes ex Plin.

Vlmi uites ex Gal.

Nomina.

radicum plantis proueniunt, relique uero semine. hæc Plinius. Qui tamen sua cum Theophrasto errasse apprehendit, quod hic ulmus cuiusvis generis sterilem esse scripsit; ille autem quod atineam sic Italii appellatam, semen nullum ferre prodiderit. Quandoquidem Theophrasto præter id, quod experientia nobis compertum est, repugnet Plinij auctoritas: quippe qui ulmos omnes præter atineam semine prouenire scribit. Plinio deinde, qui atineam semen ferre negat, refragatur Columella lib. v. cap. v. cum inquit. Ulmorum duo esse genera conuenit, Gallicum, & uernaculum: illud atinea, hoc nostras dicitur. Atineam ulmum Tremellus Scola non ferre samaram (quod est semen eius arboris) falso esse opinatus. Nam variorum ferre dubio creat, & idcirco plerique & steriles uideatur seminibus inter frondem, quam prima germinatione edit, latentibus. Itaque nemo iam ferre esse samaræ, sed ex solobulis. Est autem ulmus longe latior, & proterius, quam nostras, frondemq; uiculis diorem bubus præbet. Vno folijs fere æssimili planta est, quam Itali passim CARPINUM uocant, omnibus notissima. Crestit hæc in syluis inter quercus, & cæteras syluestres arbores, folijs (ut diximus) Vlmo proximis, sed tenioribus. Caudice assurgit procerò, cortice subalbicante, modice scabro. Ramos fundit copiosos, robustos, in latinum nem se dissidentes, folijs umbratiles que. Ex his per æstatem petioli quidam pendunt, in quibus triquetra quadam folia, subpallida, & crassa, folliculari specie, circum qua uer recemant dependent, quorum medius apex cæteros longitudine superat. & inter hos parua uelam quædam capitula e-ruunt, cæcis magnitudine, in quibus semen concluditur. Radicibus nititur firmis, crassisque. Lignum teries alba, solida, tenax que, è qua iugis boium uillicis in Italiæ parant. Cæterum an hæc Carpinus sit legitima, de qua Theophrastus, & Plinius scribere non parum mihi dubitandum relinquunt: Siquidem utriusque uitis, quam Plinius Carpinum inter prætat, Aceris genus est, qua (ni fallor) nostra Carpinus omnibus ferè diffidit notis: si tamen arbor, quam passim Acerem appellant, legitima fuerit Acer, de qua idem scripserunt auctores. cum enim illorum neuter Acerem (quod uide- rim legitime) de/crisperit, quem admodum nec Carpinus, non habeo sane quid de eorum Acere affirmare queam. Præterea Theophrasto Carpinus materia est flaua, crispæque, cortex uero paulo scabrior, quam Tilia, crassus, & spissior quam Picea, & flexu contumacior. Atque nostra Carpinus alba constat materie, minime crispæ, cortice Tiliae haud crassior, Picea teniore, & qui detrahitur facili infestatur. Corticis tamen colore non differunt, cum in utraque cinereus habeatur, aut subalbicans. Ad hæc Theophrasto Carpinus rara inuenta est, & rignis tractibus gaudet. Nostra uero contra syluis ferè omnibus, montibusque communis, & numerosa habetur, & raro bumectis reperitur locis. Verum in hoc tantum conuenire uidentur, quod è nostrate quoque iugis parentur. Atque ita tot alij repugnantiis notis, affirmauerim ego nunquam, nostratem, & Theophrasto Carpinum, eandem esse arborem, nisi compareat aliquis, qui hæc mihi dubia dissoluat. Dixissentiam meam. Etsi quoque aliorum iudicium. Sed hæcenus de Carpinus, ulmi autem facultates hæc sunt. Folia, & cortex, & rami uim habent pissidant, & uulnera contrahendi. Corticis nitque interitum tiliæ lepras sedat, & foliæ æcto illita. Corticis denarij pondus potum in hemina aque frigide aluum purgat: pituiasque, & aquas priuatim trahit. Imponitur & collectionibus lacryma, & uulneribus, amblysi que decocto fouere prædest. Humor in folliculis arboris uim nascenti cuti nocentem inducit, faciendam gratiorem præstat. Cauliculi foliorum primi uino decocti tumores fanant, extrahuntque per siliulas. Idem præstante tiliæ cortice. Multi corticem conmanducatum uulneribus utilissimum putant. Folia trita, aqua aspersa, pedum tumori. Humor quoque è medulla castræ arboris effluens, capillum reddit capitulis illis, defluentesque continet. Hæc Plinij uerba de Vlmi facultatibus lib. xx 111. cap. v 111. Cæterum humor in folliculis vlmi contentus (ut ego experientia compertum habeo) medetur puerorum enterocelis, si splenia siue linteola in eo madafacta sepe iniqui partis rupta super imponatur, atque inibi subformali, quod Italii uulgo brachiæ appellatur, subgenitur, & constringatur. Idem liquor uiuere uase exceptus sepelitur in terra, aut fimo, uiginti quinque diebus, ore diligenter obturato, & colloca- to uasis fundo, super salis communis strato. Fit enim hoc tempore ut sex subsidat, & liquor clarissimus superueniat. 50 ad uulnera recentia conglutinanda adeo efficax est, ut dictum mirum sit, quam belle celeriter que id præstat, si cum splenis; aut contractis linteolis applicetur. Quæ & corticis radicem decoctum articulum duritias emollit, & neruorum consul- siones resoluat, si in fotis, uel balnei modum adhibeatur: item tumores dicitur, quos iugis atritris in collo boium excitant. Interiores Vlmi radices si de decoquantur, & iuri supernatantis pinguedo colligatur, illinaturque ea sepe, locus glaber, & quo pilis defluxerunt, breui repullabunt. Eiusdem cortex contusus, & muria uisgue adeo subactis, ut malagmatissi- milis sit: illitus, podagricos dolores mulcet. Folia Vlmi que ad orientem spectant, impari numero decerpita, & cum pi- peris granis totidem contrita, & ex uino Cretico pota a ciuisum purulentas iussus mirifice uincunt, ut Marcellus esse auctor. Vlmi meminit Galenus lib. v 111. simp. medicam. sic inquit. Vlmi folijs quandoque etiam uulnus glutinissimum, con- fidentes adstringentem pariter & abstergentem inesse illis facultatem. Cortex amplius retiam subamarum est, & adstrictio- nis: itaque cum aceto & lepran fanat. Porro uiridis etiamnum ac recens, si uulneribus unculi uice circumligetur, ea glutinare potest. Radices eandem uim obtinent: nam & decocto earum quidam perfundunt fracturas, quas topico, siue calo- ducto opus habent. Vlmi arboris nomen Græcum est $\nu\lambda\mu\iota$: Latinum Vlmius; Arabicum, Didar, Dirdar, seu Luzacab; Italicum, Olmo; Germanicum, Tlincen, Ruffholtz, Lindbaß, Tffenholtz; Hispanicum, ulmo; Gallicum, Orme; Boemicum Gilm. At Carpinus Græcus $\epsilon\pi\sigma\tau\iota\lambda\iota\sigma\varsigma$ uocatur: Italis Carpinus.

LIGNORVM MARCOR. CAP. XCVI.

EX caudicibus, lignisque ueteribus caries congerit. quæ farinæ mudo illita ulcera purgat, & ad catarricem perducit: serpentina coh ibet, si cum pari aniso & uino subacta, linteisq; imposta illinat.

Non sane prorsus negligenda est lignorum ueterum, & contabefactorum caries, cum tanta facultate polleat, ut ulcera expurget, solidetque, eadem serpentina sistat. Quod è præstat efficacius, si uisq; ligni arborum colligatur, quos tum ad

seru-

stringendi, tum etiam abstergendi uim possident. Quo fit, ut ligni Guaiaci caries ceteris hac in re facillè præferat: quippe quæ non modo ulcera, quæ contumacia non sunt, sanat; sed & quæ cacoethe dicuntur, quæq; Gallica peste contracta sunt. Quare pudendorum exedentibus ulceribus inaspera mirificè medetur. Caterùm non modo lignorum marcor, siue caries in medicis usum venit, sed & VERMES in cariosis lignorum caudicibus nascentes, si Plinio credimus, qui libro XXX. cap. XLII. de his sic scriptum reliquit. Cossi, qui in ligno nascuntur, sanant & leera omnia: non, as uero combustis, cum pari pondere anisi, & ex oleo illiti. Delicatiores fuisse hos olim, & in cibis idem posteritati memoria tradidit lib. XLVII. cap. XXXIII. cum inquit. Vermiculantur magis, minusve quædam, omnes tamen fere, idq; aues caui corticis sono experiantur. Iam quidem & in hoc luxuria esse capis, prægressaq; roborum delicatiores sunt in cibo, cosfos uocant: atque etiam farina saginati, hi quoque aliter sunt. Quapropter mirum non fuerit, si etiam antiquitas cicadas, quæ nondum alas deprompserint, in cibis ænorauerit, Aristotelis testimonio, qui etiam addidit gustantibus esse suauissimas. Sed cur illud admirandum fuerit, si nostris etiam temporibus uermes, qui cariosis caesitis innascentur, magna admodum cum voluptate à compluribus deuorantur? Calceus cum & ipse ad arborem, ex qua caries decedit, particularem scopum habuisset, lib. V. in fine. sic de illa scripsit. Caries lignorum, & maxime, quæ particeps est adstrictionis simul, & absterfionis, uelut ulmus, expurgat, impletq; ulcera humidiora. Σαρξίς ἔλας ita Græcè dicitur, quod Latine Lignorum marcor, siue caries: Arabice, Nuch arer uel sibi: Italicè, Turlatura uel legno: Germanicè, Vurm mel: Hispanicè, Carcoma.

Vermium si
quorū vites.

ARVNDO DOMESTICA.

2. Calamus
fig. 1. aliquis-
tuli tenuis.

IN Arundinum genere quadam, nastos, id est factior uocatur, ex qua sagitta factitari solent. Alia famina, qua tibiartum ligulas efficiunt. Alia, quod fistulis addita sit, syringias: cui multum inest carnis, crebris cincta geniculis, ad librorum conscriptionem accommodata. Alia crassa, concaua, apud amnes nascens, quae a quibusdam cypria ab alijs donax appellatur. Alia phragmites, seu vallatoria, a gracilis, cadicans, uulgo cognita: cuius trita radix per se, aut cum bulbis suis illita, spicula aculosos corpore extrahit: luxata, lumborumque dolores cum aceto mulcet. Virentia folia tula, & impolita ignibus sacris medetur, & caeteris inflammationibus. Corticis cinere peruncta cum aceto alopecie sanatur. Panicula lanugo, si aures intrauerit, exurdat. Eundem effectum implet arundo, quae cypria dicitur.

ARVNDO PALVSTRIS.

Arundinum
considerano.

Arundinum quinque genera tantum, ueluti notiora hoc in loco a Dioscoride produuntur: licet Plinius lib. xv. cap. xxxv. i. & lib. 24. cap. xi. uiginti nouem arundinum species descripserit: inter quas (ut superius diximus) odoratam recensit, quae Graeci κάλαμος ἀρωματιστός appellatur, in Indias, Syriam, nascens, odoris inuicunditate uiguentis accommodata. Quod aperte indicat calamum odoratum esse inter arundinum genera reponendum, non autem inter radices, ut uulgus medicorum, & Brasauolus Ferrariensis contendunt, acori radices pro legitima odorata arundine assumentes. Quae in Italia frequentissima

frequentissima in vinearum Arundinetis ac radicis geniculis feritur ad vitium palos, et decem cubitorum altitudinem adolefcit
 miliaris craffitudine, robusta, ac firma materie, inanis tamen intus, compacta et intertubulata geniculis. Cortice vellicat
 squamofa, & qui facile auferatur, a tero ac subalbicante. Folia illi sunt longa, mihi Indica amula, fed latiora, ac
 longiora, aspera vbiq; superficie, & acuta circumferentia. radix illi est alba, dura, tuberosa, contortaq; ac genicu-
 lata, ut in Iride, fed longe maior, ac robustior. Secantur Arundines quotannis humotenus: scilicet illico regeruntur,
 crescentique anno toto ad priorem altitudinem, craffitudinemque. Illa, qua nastos dicitur, in solida, farctaque, quamvis
 gracilis & leuis, in communem sagittarum usum ad Syriam accepta, non oritur, quod sciam, in Italia, nisi nascatur (ut tra-
 didit Plinius) in Rheno Bononiensis amne. Illa etiam, qua thelys, hoc est, femina appellatur, cuius tantum est vrsus ad
 tibiarum ligulas, haftenus mihi incognita est. Nanque nostra tempestate sunt eiusmodi ligule ex communibus arundini-
 bus, ex ea scilicet specie, quam Dioscorides vallatoriam nuncupat, qua nostri viridaris, ac boris in topiarijs extruendis
 utuntur, ac palos vitibus aperrissimos efficiunt. Quod autem vallatoria sit hac nostra communis, mihi aliquando dubitan-
 diprabuit aniam Dioscorides: quippe qui dicat, eam esse gracilem, & candidam, cum tamen communis nostra sit craffior.
 Vtrum cum postea inuenierim Theophrastum scribentem lib. 1111. cap. x11. de plantarum historia, crafforem, firmioremque
 illam arundinem esse, qua vallatoria nominatur, facile sibi ad credendum induxi, hinc Dioscorides locum esse deprasa-
 tum: coque magis, quod sepris, palis, & topiarijs operibus craffe sunt tenuibus aptiores. Illa verò, qua ad scribendum
 vsurpat, cui auctoritatem penam derogarunt, plurimis reperitur in locis, esseque omnibus notissima: veluti & ea: que
 Cypria vocatur, in paludibus nascens, & apud amnes. Traditur ad pluribus rei agrariae auctoribus, tum etiam ad Plinio-
 rum, inter arundinem, & silicem herbam intestinum esse odium: proinde arundinem vomeri eligendam silicem in agro de-
 struere, ac enecare prodiderunt. At et maior arundini cum m asparagis intercedit amicitia: nam si seruantur in arundine-
 tis, inibi misrice proueniunt. Quidam praeterea prodiderunt, arundines in India ad tantam assurgere molem, ut singula
 internodia nauigiorum vicem praestent per fluuios, & lacus, ternos homines capiente aluo. At si plura de arundinem
 generibus quis audire cupiat, Theophrastum legat, qui longiori sermone earum historiam literis memoratque mandauit.
 Pots arundinis radicem vrinam, & mensis cicet. Eadem recens tusa scorpionum vitibus utiliter imponitur. Non desunt
 impostores, qui Arundinem radices combustas pro spodio vsurpent. De arundine Galenus lib. v11. simp. medic. hac scri-
 pta reliquit. Calami phragmitis radicem cum bulbis auleodem, & spipites ex alto extrahere quidem, crispere, eum trahen-
 di quodam vis ei inesse. Nos tamen eius rei periculum non fecimus: verum quantum visus liceat conicere, abstergen-
 tem facultatem possidet non paucam, minimeque acrem. Caterum folia ipsa abstergentis sunt facultatis. Cortex vero eius
 combustus admodum tenuium partium, & digerentis facultatis efficitur, aduicem habens abstergentem quiddam, ut exci-
 cat, & excalcifiat tercio quodammodo ordine, plus tamen desiccet, quam excalcifiat. Vitandum autem est eius ita, quod
 antebelen uocant: nam si in aures incidat, adeo tenaciter adherens effugitur, ut auelli non possit, auditumque uinit: quam-
 obrem sapissimè exurdat. Arundo sic Latina voce uocatur, ut Graeca: ἄρουρα: Arabica, Cafab: Ἰταλικά, Camia: Ger-
 manica, Kor: Hispanica, Cannas: Gallica, Vng roseau: Boemica, Trefe.

Arundinis, & silicis odiu.

Arundinis vi res ex Gal.

Nomina.

Πάπυρος. P A P Y R V S . C A P . X C V I I I .

P A P Y R U S , qua charta fiunt, nullis non cognita, praecipua in medicina utilitatis ad laxandas fistu-
 las: madafacta lino inuoluitur, usque dum inaruerit: contrafricta enim, atque immixta in hiatum
 humore completur, & intume(cendo fistulas aperit. Habet necio quod alimentum radix: itaque & egypti
 cum mandunt, succum tantum deaurantes, & mansam expuunt. Ipsis radicibus pro ligno utuntur.
 Cre mate papryi cinis depalcantia vlcera cum omnium partium, tum oris maxime cohibet: verum
 melius id combusta charta praestat.

Q V A L I S P a p y r u s s i t , Italia nescit: siquidem (ut Theophrastus est auctor lib. 111. cap. IX. de plantarum historia, & Plinius
 lib. x111. cap. x1.) P a p y r u s in Italia non nascitur, sed in Aegypto quibusdam in locis tantum prope Nilum flu-
 uium, quiescentibus Nilis aquis, vbi ha euagata stagnant, duo cubita non excedente altitudine gurgurum: brachialibus oblique
 radicis craffitudine, triangulis lateribus, decem non amplius cubitorum longitudine, in gracilitatem fastigium, rursus
 modo cacumen includens: femine nullo, aut vsu eius alio quam floribus ad deos coronandis. Radicibus incole pro ligno utuntur,
 nec ignis tantum gratia, sed et alia quoque utensilia vasorum. Ex ipso quidem papryo nauigia texunt: & est libro ve-
 la, tegetesque, necnon & vessem, etiam stragulam, ac sinem. Mandunt quoque crudum, decoctumque, succum tantum
 deuorantes. Nascitur & in Syria, circa quem odoratus ille calamus lacum. Nuper & in Euphrate nascens cetera Babylo-
 nem Papyrum intellexim esse eandem usum habere, quem charta: & tamen ad huc malunt Parthi lateris versus inire ex-
 re. Praeparatur ex eo charta diuisa ac in pretenses, sed quam latissimas phibitas. hae Plinius. Quis deinde sequentis, ca-
 pitie fusus docuit Papryi conficiendirationem, his verbis. Post hanc papyrum est, extremumque eius quipio simile, ac non fi-
 nibus quidem nisi in humore vitile. T exunturque, omnes tabulae madentes Nilis aqua. Turbidus liquor rursus glutini praber,
 cum primo sepius tabula scbeda admittur longitudine papryi, qua potuit esse, resgeminibus vrinique amputatis. Transruer-
 sa postea crates peragitur: premitur deinde prelis, & siccantur sole plagues, atque inter se inunguntur. proximarum semper
 bonitatis diminutione ad deterimas. N inquam plures scapo, quam vicene, magna in latitudine earum differentia
 x111. digitorum optimis. Haftenus de papryo Plinius. Videtur & Papryi quoddam esse genus, renuia, Leuiasq. illa folia
 est iuncea quadam platis praedentia, qua ab insulis diuisi Thomae, Brasiliae, & Mederae, ad nos conuehuntur, saccharis vt vo-
 cantur ambus inde delant circumuoluta. Quandoquidem fragmentum retinemus ad clarissimum medicum Luca Ghino Pisani in-
 colas tenuissimis his folijs, pro papryo passim vti. Verum tamen hoc non esse papyrum, e quo antiquitas sua conficitur char-
 tas, certo scimus, quod hoc arte (ut Plinius est auctor) fieret, illud vero tale a natura producat, & proprium sua stirpis
 sit folium. Antiqui itaque ex Papryo chartam faciebant, quemadmodum nos ipsam ex contritis lineis conficimus: unde
 haftenus antiquum retinens nomen, etiam nunc Papyrum apud plerosque dicitur. Credidere nonnulli, veram esse Papryi
 arundines illas, quas Indicas vocant, quibus imbecilles principes, atque hierarcha, prelati vulgo dicit, ad egram senectutem re-
 sciendiant pro scipione vultur, materiam auro, vel argento succingentes. Quod tamen asserere non aulam, nec utique ve-
 probare, cum vniuersae rei certam cognitionem ad huc assequi non poterim. Papyrum enim Galenus lib. v111. simp. med.
 sic inquit. Papyrus ipsa quidem per se in vsu medicinali non venit, ac macerata, aut ulla vitilis efficitur. Igitur oxyera-
 to, vnde remacerata, recentia vlcera glutinat, maxime in circulum circumposita. Vtrum hic quidem esse, seu materia, qua
 medicamina

Papryi confi- detatio.

Papryi confi- cendi ratio.

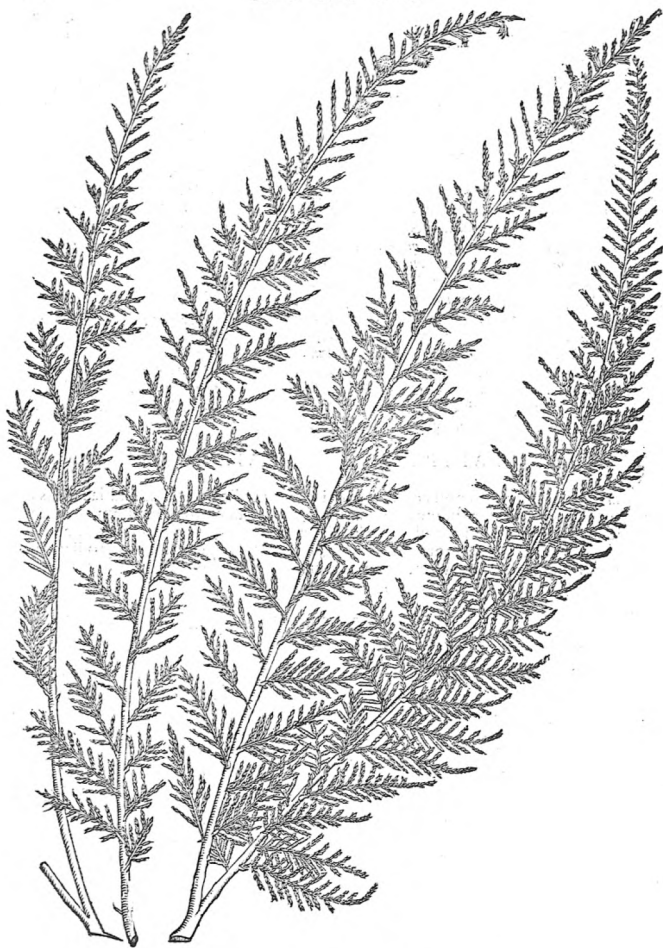
Indica arun- do.

Papryi vires ex Galeo.

medicamina sanantia accipiat: at vbi usla fuerit, medicamen est exiccatorium, velut & charta combusta cinis, nisi quatenus inferior est, quam papyri. hęc Galenus. Caterim animaduertendum est, quod nostri vsus charta, que ex veteribus conficitur lineis, si facta non pollet facultatibus, quibus ea commendatur, quam veteres ex papyro arbore parabant. Quo fit, vt auribum mihi sit, quoniam modo parari possit illud Galeni medicamentum, quod de charta combusta dicitur, & rebus sordidis & sinuosis vtissimum; itemque passillus Faustini a Paulo lib. v. tractatus Πάπυρος Gręcis, Latinus pariter Papyrus appellatur: Arabibus, Burdi, seu Berdi: Italis, Papiro.

Nomina.

MYRICA.

Myrica.

MYRICA, CAP. XCIX.

Orib. nō habet.

MYrica, seu tamarix, [arbor vulgo cognita] est, cum apud pigras, & stagnantes aquas enascatur, fructum quasi florem ferens, compage muscosum. A egyptus, Syriaque alteram gignunt mitiorem, syluestri cętera similem. Fructum parit gallę proximum, inęqualiter astringentem gustu, quo cōuenienter utimur uice gallę in medicaminibus oculorum, orisque. Datur cruenta excretioni in potu, & cęliacis, & contra profusua foeminarum: regium morbum; & phalangiorum morlus illius tu mores inhibet. Cortex in eodẽm usus adhibetur. Decoctum foliorum, cum uino potum; lienem ab-

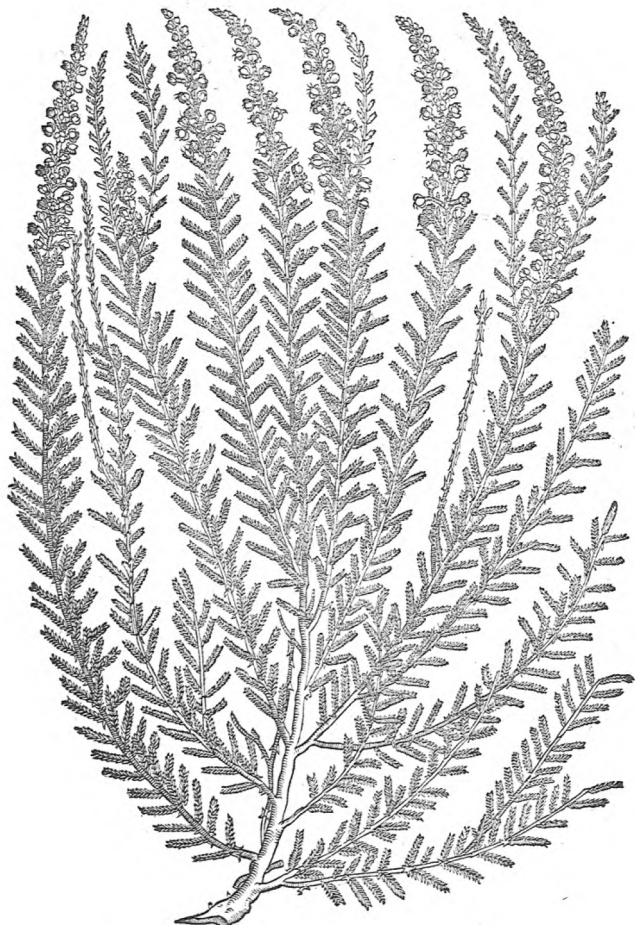
absumit: ad dolorem dentium in collationibus salutare, & mulieribus fluxione vulvæ opportunis in deflectionibus: pthirias, lendibucque circumfusum prodest. Abundantiam fœminarum sistit in potius arboris cinis. Potioris calices e caudice lienosis moliantur, quò datus in his potus proficiat.

Vrbana Myrica, quòd sciam, non nascitur in Italia: quanquam in Aegypto, & Syria gignitur. Quæ verò alicubi reperitur in hortis, & in quibusdam viridarij: minor reddita, non alia est, quàm sylvestris, in locos mitiores translata. Cuius rei certo sunt indicio fructus, & flores, quos omnino sylvestribus similes profert, non autem gallæ modo, ut domesticæ. Umbra arboris insigni proceritate sepe per æstatem Roma me oblectatum fuisse recordeo ad Tyberis ripas, in hortulo quodam hospitalis Sancti Spiritus, quæ est domestica haberetur ab omnibus: florem tamen, & fructum ferebat sylvestri similem. Hæc fluminum ripis frequentissima nascitur in Italia. Quare non potui non admirari. Dioscoridem: quippe qui dicat tantum nasci Myricam apud paludes, ac residuas aquas cum oppulstrum sanè eveniat in Italia. Quod me sapius adduxit, ut crederem, aut Dioscoridis codicem hoc loco depravatam esse, aut in Græcia secus, quàm in Italiam myricâ proximè stagna ac paludes oriri. E myricæ trunco alvei excavauntur (ut Columella scribit) aqua quæ replentur, ut subinde postea bibat sues, nam hoc potus plenis incremento sanantur, quo morbo æstate maximè torquentur, dum, quæ eorum est pabuli instabiilis aut diutis, arborum fructus confectantur, qui plurimi eo tempore propter ariditatem in terram decidunt. Porro myrica cinerem

Myrica medicina.

Myrica confectio.

E R I C A .

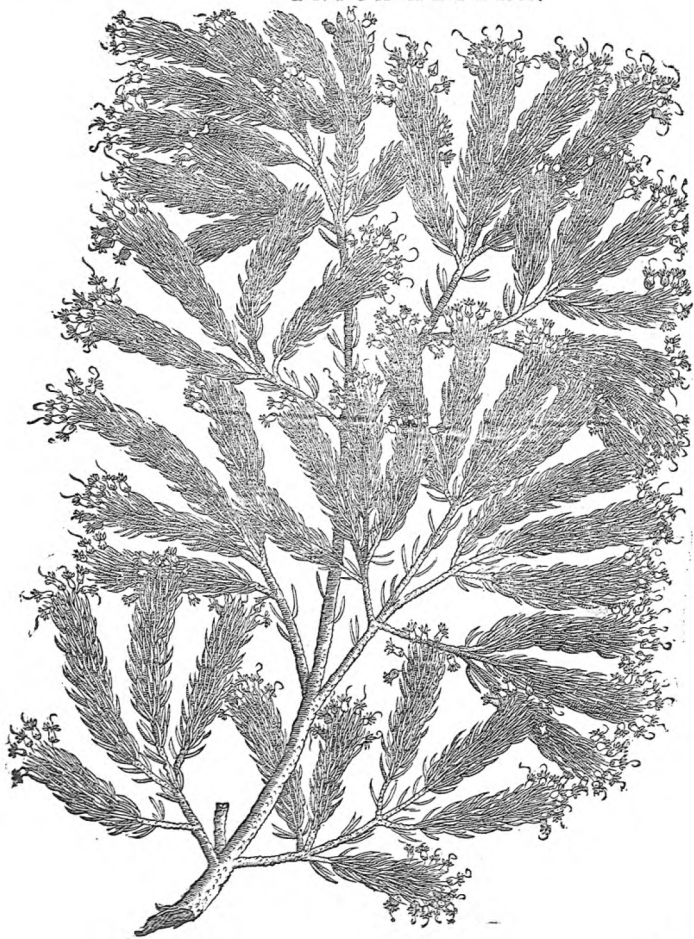

omnia vlcera ignis exustione contracta, efficaciter exiccare author est Serapio. Folia simul cum tota planta forte frigidas collectiones inhibent, ac reprimunt. Rami concissi, ex aceto illius Lienem attenuant. Datur ramorum cortex ad diuturnas alui fluxiones fructus potui datus confert viperis moribus, Elephantiasm ex lienis vitio obortam myricæ radicem decoctum, & cum passis vuis epotum sanare tradidit Alanzius Arabis: id quod se vidisse ait in duabus mulieribus, quæ hac labe laborarent. Ex quo mihi persuasum est, id non incongruum in Gallia posse fore medicamentum, Cuiusmodi forsitan ligno non abstemile. Myricæ radices pro odorata casta vendicabant impostores. Sed postquam fraus à peritis medicæ materia viris depressa est, eius in officinis usus penitus exoleuit. Meminit myricæ Galenus lib. v. 11. simplicium medicamentorum, ubi sic inquit. Myricæ abstergentis est, ac incidendis facultatis, absque perspicua desiccatione: habet verò etiam adstrictionem nonnullam. Has ob qualitates, facultateque admodum prodest lieni indurato decocta cum aceto, aut vino, siue radice, siue folijs, siue extremis ramulis: sanat porrò dentium dolores. Cæterum fructus, & cortex non paucam fortitè sunt adstrictionem, ut gallæ omphacitidi proxima sint, nisi quòd acerbitas euidens est in galla, sed myricæ fructui temperatura inest inæqualis: immisita est enim natura eius multa partium tenuitas, atque nis abstergendi: quod sanè galla non accidit. Atamen ubi galla forte ad manum non erit, eo uti liceat ad omnia, ad quæ illa utimur, in eisdem & cortice. Porrò myricæ combusta cinis admodum de siccatioris facultatis est, plurimam habens abstergendi facultatem, paucillam adstrigendi. Mosim arbor ita Græcè vocata, Latine Myricæ, & Tamarix nuncupatur Arabicè, Tarfa, seu Carfa: Italicè, Tamarigio: Germanicè, Tamariscken, aut Porst: Hispanicè, Tamarqueira, & Tamarix: Gallicè, Tamarisç.

Myricæ vires
ex Galeno.

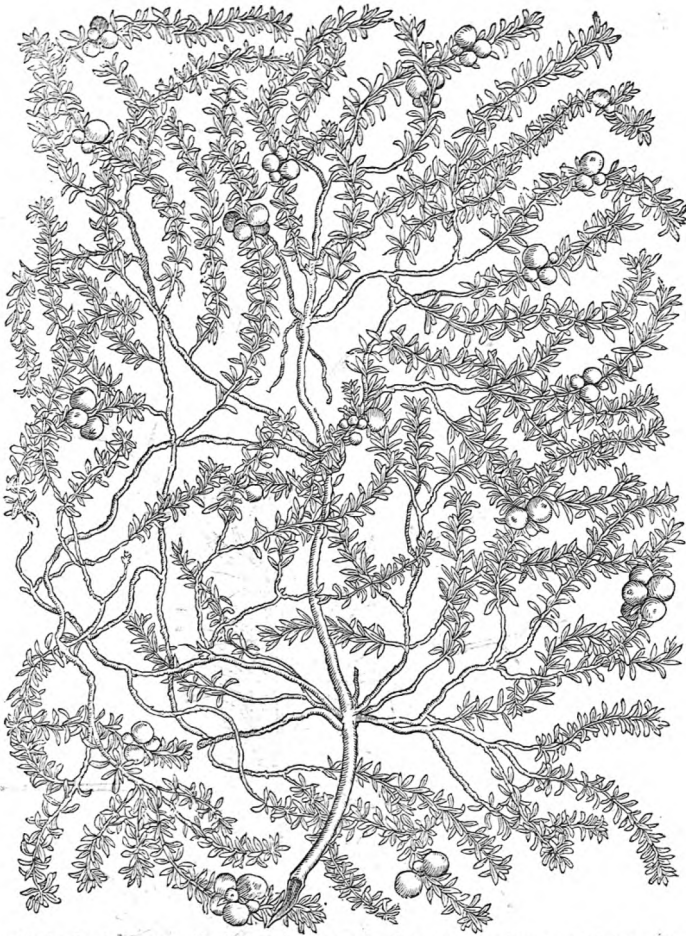
Nomina .

ERICA ALTERA.

Erica

ERICA CAP. C.

Erica fruticosa arbor, myricæ similis, longè minor, cuius flore apes reprobum mel efficiunt. Tam flos, quàm coma serpentium ictibus illitus medetur.

Erica stirps fruticosa Asia, Græciæque fruticibus ascribitur. Hæc ut plantarum scriptores asserunt) bis anno floret. quo fit, ut prima, & vltima habeatur, quæ inter sylvestres stirpes floreat. Plinius lib. XXI. cap. IX. Ericam describens inquit. Ericen Græci vocant fruticem non multum à myricâ differentem, colore roris marini, & penè folio. Hanc aduersari serpentibus tradunt. hæc Plinij uerba. Verùm non ob id facillè fuerit affirmare, quenam planta nobis legitimam Ericam præ se ferat, cum tam paucis notis describitur ab omnibus: tamesi hæc, cuius hic figuram appropinquimus, nil aliud, quàm Ericam designare uideatur. Si quidem fruticosa est planta, semicubitalis, colore roris marini, folijs fere myricæ, cui eam Dioscorides assimilât: vere primo & autumno florens, quod huius fruticis proprium est, si rei herbariæ scriptoribus est adhibenda fides. Adde, quod huiusce flores autumno maxime depascantur apes, ea fortasse de causa, quòd non modo Erica prima sit, & vltima syluestrium, quæ floreat, sed quod etiam diutius floribus quàm plurimis ornetur, nempe autumno toto, & ad hiemem usque. Vnde mel, quod ex his apes faciunt, ericem (ut Plinius est auctor) antiquis appellatur, quod còuehi tradidit post primos autumni imbres, cum erica sola floret in siluis. Præterea cum lib. I. scribat Dioscorides, corim, bipericum aliquibus uocatum, fruticem esse folio ericæ, minore tamen, sitque hæc cori folio admodum similis, magis adhuc Mel ericæ inclinât animus ad credendum, hanc esse Dioscoridis ericam. His ergo raticibus adductis non tene re factum putauis, pro legitima

Erica confideratio.

Mel ericæ

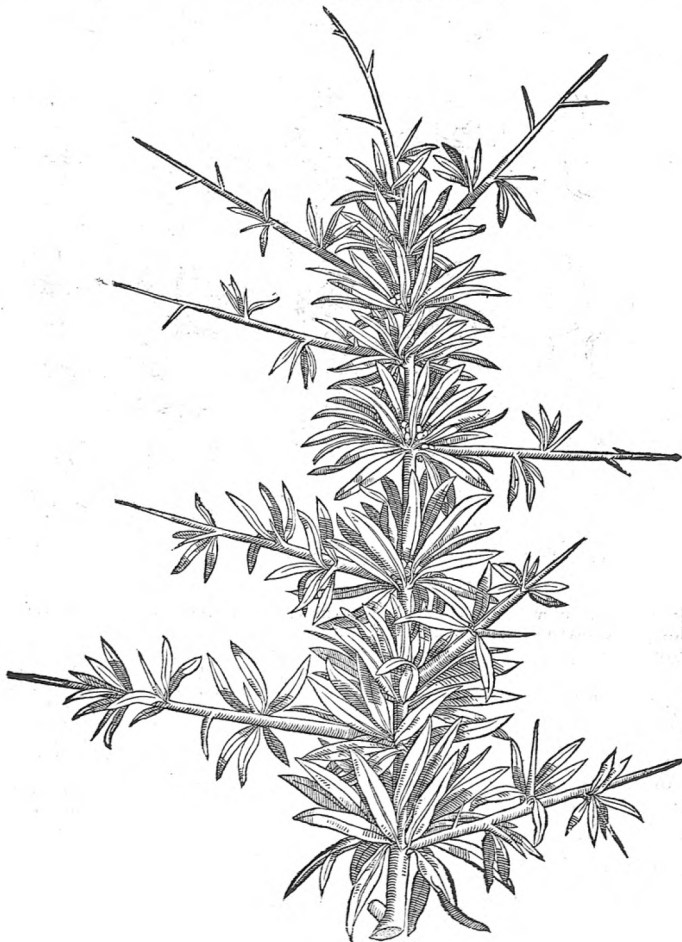
legitima

legitima erica huius effigiem expressam dare. Oritur hæc frequentissima in Goritienti agro eo præsertim tractu, quæ à Divo Andrea (ita appellatur uicini) ad V. r. acini fluvium iur. incolæ uernaculo sermone eam nominant Grione. Sed in Hetruria longè magis adolescit, fiantq; ex ea scopæ aptissime ad mundandas edes, & ob id vulgè hæc planta propriè uocatur Scopæ. Marcellus, nescio qua ratione ductus, ericâ mæno errore genitæ speciem putat. Erica aliam: cuius etiam hic imaginè exhibemus, ut quæ fortasse non minus, quam antedicta, uerè referat, misit ad me Gabriel Falloppius Mutinensis medicus singularis ingenij & eruditionis, dum Patavij honorifice humani corporis dissectione & materiam medicâ præficeret. Est & planta in montibus nascent, qui Boemiam à Silesta disterminant, & a quorû fontibus Albis fluvius originè ducit dum procumbens, & latas occupans areas, folio penè vulgaris Ericæ, quæ baccas edit purpureas, Juniperinis haud minores, sed molliore pulpa, lenia, & colore subirefcente ut in pruno. Ramis est lignosis, ex atro rufescentibus, flexibilibus, obsequiosisq; flores uidere nõ licuit, sed ipsam tantùm bacciferâ mensè Augusto. Hanc Ericam bacciferam appellandâ duximus. Quam unâ cum alterâ à Fallopio mihi misam libenter depingi curauimus, atq; in mediâ præferre libuit, ut rei herbariæ peritos in his, quemadmodum & in cæteris plantis, iudices constituamus: quorum sanè iudicio subscribent studiosi, quibus nos quidè, quantum labore atq; industria consequi possumus, non grauanur prodesse. Ericam paucis perstrinxit Gal. lib. v. 1. simp. med. sic iniquens. Erica digerendis per balitum facultatem obtinet. Flore eius potissimum, ac folijs utendum. hæc Calenus. Cæterùm aqua, in qua vulgaris Erica decocta sit, sumpta tepida tam mane quam uesperî triginta dies unciarum pondere tribus horis ante cibum, ualet ad uescicæ calculum comminuendos & expellendos. Pererum post id tempus malè affectû in balneum decoctionis eiusdem plantæ ingredi, atq; mihi dum morantur, super Ericam decoctam sedere debent: idq; pluries repetendum est. Equidem noui aliquos, qui seruata rella uictus ratione, hoc tantum potu uescicæ calculum in minimas partes comminutum eiecerunt. Florum decoctum potum lumborum & uentris doloribus succurritur: foliorum succus oculorum imbecillitatè sanat, si guttatim instillatur. Planta hæc, quæ Græcis ἔριχα Latinis item Erica nominatur, pariter & Italis: Heyden, Germanis: Queiro, Hispanis: Briviere, Gallis, uires.

Ericæ facultates ex Gal.

Nomina.

RHAMNVS PRIMVS.

Ακακάλις.

ACACALIS.

CAP.

CI.

A Cacalis fructus est nascentis in Aegypto fruticis, a feminis myricæ quadantenus similis. Cuius aqua, in qua macuerit, ad collyria additur, quæ ad excitandam oculorum aciem continent.

α Μεύ εφέ. τινος κατέ τι τὸ μυρικῆς κατὰ τὴν ἀκάλιν. ἡ ἀκάλινος ἐστὶν ἡ μύριξ.

A Cacalim Aegyptiæ arbuticula semen ad nos hac ætate conuehi non equidem arbitror. quippe quod inter semina, quæ peregrina nobis importantur, nullum adhuc repererim, quod Acacalim legitime referat.

RHAMNVS SECVNDVS.

10

Ράμνος.

RHAMNVS.

CAP. CII.

Rhamnus fruticat in sepibus, ramos ferens rectos, [& a culcos¹ in acuta spinæ modum: folijs paruis, oblongis, subpinguibus, teneris. Alterum ei genus candidius. Tertium nigrioribus, latioribusque folijs constat, & quadantenus rubentibus: cuius rami quinque fere cubitorum longitudinem implent, spinosiores quidem, sed infirmioribus, minusque rigentibus aculeis. Fructum edit

Et aculeos non legitur. Onib.

latum,

Jatum, candidum, tenue, folliculari specie, uertillo similem. Omnium folia igni sacro, & serpenticibus ulceribus, efficaciter illinuntur. Fama est ramos huius ualuis, fenestrisve impositos, ueneficia depellere.

RHAMNOSTERTIVS.

Rhamnorum
confederatio.

Rhamni tria genera facit Dioscorides, ac etiam eum sequutus Oribasius. Primum, & tertium ubique in Hetruria fruticant. Illud priuacim in sepibus nascitur, quo nostrates mulieres vntunt ad insolandas ficus: siquidem eas adhuc recentes longis huiusce fruticis aculeis perforant, & ad solem appendunt. Fert aculeos in acuta spina modum: folia oblonga, mollia, subpinguis: corticem habet album, lauemq;, & rubentes inter folia baccas. Hoc, quod nigrinus est (vt etiam Dioscoride inquit) quoniam ferme cubitorum altitudine attollitur, infirmioribus aculeis, alii rectis, alii incuruatis, folijs latioribus, solidioribus, neruosisque: floribus muscosis, subcroceis. fructu tenui, folliculari specie, concluditur, lentis instar compressum, rubro cortice, & alba intus medulla. Ciceris ferè magnitudine, in quo semen didus est, ad nos misit clarissimus medicus Lucas Gbinus, cuius etiam hic effigiem damus. Secundum verò genus, quod ceteris carit: res quidam rei plantariae studiosi, qui censent tertium Rhamni genus, Dioscoridi esse adulterinum, quòd (vt ipsi aiunt) infrutuosum descriptione non desit contradicatio. Namque ipsi ita legunt. *καρπὸς δὲ πικρὸς ἰσχυρὸς καὶ ἄνθρακος ἰσχυρὸς*

Ἰσχυρὸν αἶμα. Id est fructum edit latum, candidum, tenue, veluti folli ulani. *Asphodeli* similem. *Quae comparatio adeo absurda videtur (ut illi contendunt) ut nihil prorsus Dioscoridis lectionem respiciat. Quippe quod Asphodeli fructus, nullam penitus habeat folliculi speciem, nec latus aliqua ex parte videatur, nec tenuis, nec candidus, sed viridis, & globuli instar rotundus. Quae fortasse argumenta possent facile nonnullos in eorum trahere sententiam, quam nos minime probamus. Siquidem Oribasius qui plantarum historias perquam fideliter ex Dioscoride transcribit, non legit Ἰσχυρὸν αἶμα ἔχειν. Sed ἰσχυρὸν αἶμα ἔχειν, ut etiam legit antiquus Dioscoridis codex, cuiusmodi exemplar habuisse Ruellium haud ambigo, quippe qui verteris. Fructum edit latum candidum, tenue folliculari specie verticillo similem, quo scilicet utuntur in sists mulieres. Quae quidem nota in tertij Rhamni fructu manifestè deprehenduntur. Fideliores codices habuere quoque *Marcellus Virgilius*, & *Cornarius*: quippe qui vna cum Ruellio verterunt verticillo similem atque eorum impugnaverunt opinionem, qui depravatam lectionem decepti, antea longè à Scopio aberrauerant. Nota enim, quibus Rhamni fructum describit Dioscorides ad fusorum verticillos manifestè pertinent, quorum figura, auctore Theophrasto, natura pluribus plantis femina dedit. Hos itaque, qui tertium Rhamni Dioscoridi adimunt, nullam aliam ob causam id moliri crediderim, quàm ut hoc Rhamni tertium Dioscoridi legitimum, Paliurum confingerent. Sed hallucinari eos, vel potius eorum fallaciam à nobis deprehensam, is facile conijciat, qui apud Theophrastum libro tertio, cap. 17. de historia plantarum legerit paliurum ἰσχυρὸν αἶμα proferre semen. id est in siliqua praelonga sube insitar, non autem in fructu rotundo, ac verticillato, qui non ne-*

SPINA INFECTORIA.

re folliculis sit, sed follicularem quandam referat speciem, & ut proprie Dischorides inquit *Dolaxis* ne Cracis enim scripto- ribus *Helio* longam, vel oblongam siliquam in plantis designat Suida, & Phavorino testibus, ut *Saba* folliculi sunt, & Tere- bintibi Cornicula, non autem manifestò restatur idem Theophrastus lib. 3. cap. 11. de Plant. hist. de *Acce* scribens . Ibi enim *Acce- rem* fructum ferre ait oblongum, & palmiro similem . Obsat præterea ne tertium hoc Rhamni genus Palurium esse pressis- sion quoque semen, quod non *Helio*, sed in duro acroturro, concluditur esset sculo, in fissis verticillis centro latefacente, sim- gosa quadam pulpa exteriori obducit, tripliciter in cavitate ducto, ubi semen ipsum est contentum, ac latius, lentis inflat com- pressum, rufa ac laevi cuticula concavit, alba dulcique intus medulla, non autem fuliginosum, & pingue, ut de Palurii fe- minide scribit Dioscorides. Quæ omnia maximo sunt argumento, falli proculdubio, qui putant hoc tertium Rhamni genus Dio- scoridi ad inferiorum esse, & plantam, quam nos tertium Rhamnum esse non dubitamus Palurium esse contendunt . Cete- riam Ruellium deceptum esse crediderim, quippe qui Rhamni genus eam esse stirpem arbitretur, quæ non vulgaris sermone si no merlo, Longobardis V enetione spin cervino, Focouliensis vero Spin guero appellatur. Hæc enim folijs est laetis, pyri quadam tenus modo: fructu linguisti effigie, baccarum instar, cuius succo utuntur pictores, ubi colore viridifacere sit opus . Qua mobrem hanc plantam nobis SPINAM INFECTORIAM appellare libuit . Sit è baccarum huiusque arboris succo calidior alium exolvens, qui diu asservari potest, hoc modo: sumito succi baccarum probè maturarum (id nanque fit circa calendas Ofobris) libras duas (Atqui antequam succum prelo extrahas, baccas semiconitas quas quateris diebus in fictili uretra toto macerari per se in caldo loco permittito) quibus addito sacchari optimi sesquialium, vel mellis electi probè depumtato tantundem . Deinde lento igne decoquo ad Ulapy vel sirupi spissitudinem . demum linteolo rariore colato, additioque paluieris cinnamomi selectissimi, Cingiberis, cuius que drach. quatuor, Caryophyllorum drach. duas, & mendo usque asservato . Datur potantiam vincia quantitate, & usque ad drach. decem . Educit enim facile pituitam, & crassas, ac lentos humo- res . Ideo podagrictis bene confert . Aberrasse præterea Ruellius reprehenditur, quod Theophrasti testimonio ea de Rham ni fructu tradiderit, quæ statim Theophrasti absoluta rhamni historia de paluro disseruit . Sed in errore longe maiore ur- tantur Monachoru error, & Rhamni vices ex Gal.

Ruellij error.

Spinz infe- ctorie succus & eius vires.

Monachoru error. & Rhamni vices ex Gal.

Nomina.

Alymus.

HALIMVS .

CAP. CIIII .

30

Halimus frutex ex sepimentis idoneus, similis rhamno, sine spinis, folijs oleascentioloribus . Nascitur in sepibus & maritimis . Folia decoquantur ciborum gratia. Radix conluisa, rupta torminaque mitigat, drachmæ pondere in aqua mulsa pota: eadem lactis vbertatem facit .

† *Helio* adhibetur addit. Orib. i. emicnentib.

Est profecho & Halimus planta, cuius varia sunt inter auctores sententia. Alij enim (ut Plinius auctor est lib. 8. cap. xxii.) halimum fructum esse dicunt, Dioscoridem secuti. Alij maritimum olus, falso sapor . Tertium quoque genus aadiit Crætas sub hereda tantum nasci, longioribus folijs, hirsutioribusque, odore cupressi . Quæ autem à Dischoride hoc loco describitur, est aliubi fortassis prænotiat in Italia: tamen quillam mihi ostenderet, adhuc reperi neminem . Verum si Ruellio credimus, frequens in Gallia nascitur in sepibus . Solinus plurimum in Creta nasci tradit, mirabilis si credamus, esse eti, quod eatantum admodum sames areceat . Unde si nomen adinuenisset, ea proculdubio sine aspiratione scribenda ejet . Halimus Mauritania molochia, & atriplex marinus appellatur . Cuius historiam referens Serapio, narrat, quod eam nenalem circumferentes in manuales fasciculos componunt, & per Babyloniam clamitant, molochia, molochia, Quod manifeste indicat, Halimum apud Mauritianos herbam potius esse, quam fructicem, vel arborem, eaque fortasse, quam Plinius maritimum, ac falsam prodidit . Quo fit, ut falsam quandam herbam incolæ Bidone vulgò appellant, quæ frequentissima in lioribus Venetis præuenit, hæc esse putaverim : quippe quod ea inflat oleis in ciborum vim recipiatur. Hæc nimiron (ut eius picturna, leucia, macula, apertè demonstrat) solia fert oliuæ similia, crassiora tamen, ac perinde ferè pinguis, in portulacæ, subalbida, leucia, sapore salso . Caudes emittit albicanes, tænuè, & lentos, in quorum summitate senes proferit . minium, racemantim cohærens. nascitur frequens prope Tergesti mania circa salinas, ubi etiam separatim, nec minus copiosa ipsa visum atriplex marina, quis syluestrem maxime emulatur, quamquæ apud Mauritianos atriplex marina, idem esse videtur cum halimo . Sed quod inter se differant, manifestum fiet libro secundo in atriplicis commentatione . Halimum inquit Gal. li. xii. simplicium medicamentorum, inquit. Halimum, hæc planta frutex est plurimum in Clücia præcipue præuenit, ubi & germi na eius recentia estant, & reponunt quoque in posterum futura usui . Semen pariter, & lac planta ipsa generat, estque gubus falsi subalstringentis. Ex quibus omnibus palam est, ipsam esse diffusilarem, Maior autem pars eius, substantia calida est temperata, cum humiditate inconfecta, & leuiter statuosâ . Quæ planta Græce *άλυμος* Latine similiter Halimus dicitur : *Αρα βίσε*, Molochia: Italicæ, Halimo .

Halimi confectio.

Halimi vires ex Gal.

Nomina.

Palurios.

PALIVRS

CAP. CIIII .

60

Paliurus frutex cognoscitur, aculeatus, durus : cuius semen; pingue, & fuliginosum inuenitur . Quod tum tulli opitulatur, vesicæ calculos comminuit, serpentum itibus aduerfatur . Folia & radix adfrictoria vim habent : quorum decoctum potu alium sistit, vrinam trahit, contra tæna, & serpentium morfus auxiliatur . Radix recentia tuberculosa, tumore que omnes dicitur, trita, & impostita .

Adeo inter se in quibusdam plantarum historiis discrepant scriptores, ut persæpe eorum mentes maxime perturbent, qui verum meritatem indagare student . id autem discriminis nimium euenie de Paluro . Nam que huiusce stirpis Dioscoride traditur historia, omnino differt ab ea, quam diuersis generibus protulit Theophrastus . Hæc autem non consentit cum ea, cuius Plutarchus est auctor, & hæc à prædictis omnibus profus assentire videtur . Palurium Dioscoridis (ut ab eo primum extroriat) est frutex spinosus, durus, omnibus notus : cui semen pingue, & fuliginosum . Paucis eius historicam perscrutatus

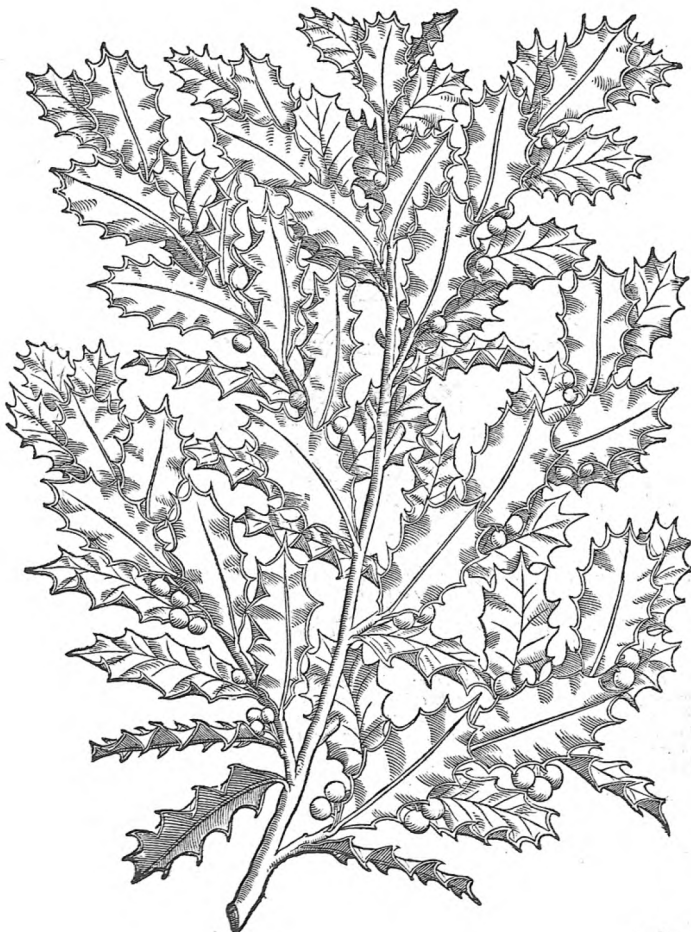
scripsit Dioscorides, nulla habita de folijs mentione, quod superuacaneum existimauerit pluribus agere de Paliuro, utpote
 planta apud suas regiones notissima. quod nobis est impedimento, quod minus ueram Paliurum de qua ipse intellexit, cogno-
 scere ualeamus. Theophrasto deinde lib. II. cap. XVII. de plantarum historia plura sunt Paliuri genera, qua omnia in sili-
 10 quis semina terna, aut quaterna proferunt, lentorem prae se ferentia, ut lini semen. Amat nasci locis aridis, quemadmodum
 & rubus, nec minus quoque diluuis. Ceterum ab hac non parum differre uidetur & illa, cuius idem meminimus inferius lib. et
 capite quarto: siquidem hanc plurimum nasci testatur in Aethiopia folijs eius, qua in Graecia nascitur, non absterilem. Qua quan-
 tum folio Graecam emuletur, fructu tamen diuerso prouenit, ut qui non latus, neque folliculari specie, sed rotundus, ruberq;
 sit, cedri fructibus magnitudine similis: cui & nucleus inest, a inorum punici modo, qui non manditur. Fructus uero per se in-
 cundus habetur, atque si quis uinum infundat, tum ipsum suauiore, tum uinum suauis reddi aiunt. Ex quo aliquando mihi
 persuasi, eum non longe aberrare, qui dixerit, hanc illam esse stirpem, quam Plinius Aquifolium uocat: & nos AGRIFOLIUM
 dicimus, quod folijs sit undique aculeatis loto maioribus, fructu cedri, rotundo, rubro, nucleus inuis habente,
 & gustus non ingrato: non tamen, quod pro certo hoc afferere uelim, quod hac propria sit Aethiopiae planta: sed
 quod aliquando his notis persuasus putauerim, Paliurum hanc aut Agrifolium esse, aut omnino arborem sibi similem, non
 autem Zizyphum, ut ille impudentissimus somniauit Gulianinus: siquidem Zizyphi bacca rotunda non sunt, ut cedrides,
 sed oblonga oliuarum modo, neque os inuis habent punice malo simile, sed ut in Olinia longum, durumque. Plinius ex

Agrifolium.

Theophrasto hanc ipsam literis mandavit lib. xii. cap. xxvii. Sed cum de viribus eius disserteret lib. xxi. i. i. cam recitavit, quam & Dioscorides. Nullam ego arborem hactenus repereri, quae Paliiro Apbrieanis similitudine respondeat, praeter Agrifolium, ut dixi. Verum, ut ad nostram institutionem redeamus, Aglatones Palium, omnino, ab illis differentem trahit: quippe quoniam assurgat in Alexandria (ut ipse inquit) ad Pinus, vbi unique proceritatem, ramis frequentibus, & aculeatis, folio viridi rotundo tenui. Haec bifera est, nam tam Vere quam autumno fructum profert oliu phaulis vocat. magnitudine. Crudus manditur is, ac uirens, vbi uero exaruit, in farinam molitur, atque ea ita estur nullo liquore subacta. Aliud Palium genus in monte Coccygi nasci prodit Plutarchus ex Ctesiphontis auctoritate libro arboribus dicato, cui si aus, aut aliud animal voluere sidat, uelut inuicatum cohaeret, praeter cuculum, cui foli parit, si tamen his fides est adhibenda. Quare cum de Paliiro, tot ac diuersae ferantur sententiae, & habeantur historiae, facile crediderim, Palium esse nomen ad nationem de Paliiro, ut ac diuersis aculeatis stirpibus impostum. est Iosephus Salandus medicus apissime doctus, & in stirpium historia non impetis dum Veneta classe in Graeciam traicisset, Dioscoridis Palium se vidisse mihi pro certo affirmauerit, semine fuliginoso, ac pingui: atque mihi propriam adhuc nomen retinere. Sunt tamen è recentioribus, qui putent Palium femine fuliginoso, ac pingui: atque mihi propriam adhuc nomen retinere. Sunt tamen è recentioribus, qui putent Palium femine fuliginoso, ac pingui: atque mihi propriam adhuc nomen retinere. Sed pro certo non placet eorum opinio, quod planta, quam oxyacantham censemus, arbor sit, non frutex: quodque fructum proferat miri magnitudine, confertum, fragilem, rubrum, ossiculos intus habentem, & in racemum modum coherentem. Palium verò non

Recentiorum
femine repro
bato.

A Q V I F O L I V M .

fructum, sed semen ferat fuliginosum, pingue, & (vt Theoph. inquit lib. III. ca. xvii. de historia plantarum) in siliquis con-
 elatum, lentum, pingueque lini feminis instat. Verum is fortasse Theodorum Theophrasti interpretem sequentes, hac in re
 decipiuntur. Siquidem in libro primo cap. xv. sic verit: Quaedam folia cum extremo, tum etiam lateribus sinuata re-
 cedunt, vt illic, roboris, simlacis (gladiolus scilicet, & illic similis rubri, paliuri, & aliorum. Vbi animaduertendum est,
 eum perperam verissime esse scripsisse, cum ea dictio Græca nil aliud Latine significet, quam spinis horridula. Error
 præterea ex eo manifeste deprehenditur, quod omnibus sensu pateat, silicem, rubum folio non proferre aliqua ar-
 te sinuata, vt ea esse cernuntur, quæ plantæ illi exerunt, quam nos acutam spinam arbitramur: sed longa, & per ambitum
 vbiq; tenuissimis, ac crebris aculeis circumsepta, in eiusdem capitibus progressu idem ostendit Theophrastus, cum inquit: Si-
 mili modo nonnulla ex his caulem primo mitem, post horridulum, spinas gerunt, vt lactuca, & cuncta folia spinosa reddun-
 tur, atque etiam magis in fruticum genere, vt rubus, paliurus. Quibus palam sit, plantam, quam nos vulgo vocamus Baga-
 30 ali, verò Ampelion non esse Paliurum, sed potius acutam spinam vs tum rationibus, tum autoritatibus, quas sequenti capite
 nobis adducentur. Cæterum quæsimus Paliurus a G R I F O L I V M, siue A Q V I F O L I V M (vt Plinius appellat) mi-
 ni hinc mentem reuocant, non ab re factum esse putari si de eius historia & viribus hic verba facerem, vt itaque Aquifolium
 Plantæ arboreæ, ad acutæ spinæ magnitudinem, folijs perpetuo virentibus, Lauri baculis, sed toto ambitu per
 internalla aculeatis, carnosiss, solidisque. Virgas edit virenti libro vestitas, lentas, ac flexiles, amulas rotundas, Rusci amu-
 las, & nucleo etiam simili albo crassoq;e. Radicem decocto fouentur vtiliter articuli, qui prius luxati duritiem contraxe-
 runt, nam emollit & resoluunt, tumores discutit, & ossa fracta ferraminat. Folia suspenduntur circa funes, & quibus iusse car-
 nes sub testè pendant. Prohibent enim suis aculeis, ne mures accedant. Sunt, qui etiam scopas ad verendas domos & solios
 vircis parant. Ramis, quod perpetuo viret, hac arbor, byeme ornatur temporum foras, & Aræ, quos deinde in suis
 40 aedæ departant rusticis, putantes hinc ramus fulgura inhibere. Et fascino aduerfari genitalitus superstitiosè sectantes à Plin-
 io edoceri: quippe qui scribit, Aquifolium arborem in domo aut in villa satam vneficam arceri. Eiusdem arboris fior, etiam si ci-
 trem auctore ex Pithagora,) aquam glaciari legimus. Item baculum ex ea factum, in quoduis animal emissum, fioris si co-
 tra cadidit defectu mittens, spum per se recubitu propius adlabi, tam precipitan naturam inesse arbori. Censet idem
 Plinius lib. 27. cap. 8. Cratæogonon, siue Cratæogona Theophrasto, eam arborem designare, quam Latini Aquifoliam appel-
 lant. Sed an is recte senserit, et Theophrasti lectioe indicare poterunt, rei plantariæ studiosi: si quidem is ita habet lib. 3. c. 15.
 de historia plantarum, Cratæogon, folio mespilæ, promisso scilicet est, verum maior, latiori oblongioreq;e, nec ferrato, quem-
 admodum illa sit. Hæc non admodum magna neq;e crassa. Mater. Hæc inter scolor, valida, filiosa, cortex leuis, mespilæ
 50 similis, radix singularis, æta in profundum. Magna ex parte fructus rotundus, qui maturus siccatur, nigrescitq;e, gustu
 & sucto mespilæ. Quapropter veluti syluestris mespilæ apparuerit, est specie simplex, & sine ullo dicitur. Galenus
 Paliuri à Dioscoride descripti meminit lib. v. II. sim. med. his verbis. Paliuri folia, & radix adeo non obscuram habent
 adstringentia facultatem, ut & ventrem fluentem cohibeant; aded digerunt, ut & phymata curent, que quidem non admo-
 dum plegmonode sunt, & calida. Fructus porro tantum obtinet incidendi vim, ut & calculus vesicæ comminuet: & pellicoris,
 pulmonicis excretionibus auxiliatur. Usus hinc Græcis, Paliurus Latinis, Paliuro Italis pariter appellatur. Aquifolium as-
 tem uocant Itali Agrifoglio. Germani ualid distelen.

Aquifolij co-
 siderano.
 Aquifolij vi-
 res.
 Paliuri vires
 ex Galeno.
 Nomina.

Ovis caprae. ACUTA SPINA. CAP. CV.

40 **A**cuta a [spina, quam pyram, aut pyrhanæ aliqui uocant.] arbor est b pyrastro similis, spinosa
 ualde, & minor: bacca profert myrti. plenas rubras, † fragiles, & intus c nucleû. radicem multifi-
 dam alte descendente. Huius bacce potu, aut cibo, alio profuitum, & abundantiam foeminarum
 fitunt. Radix illita aculeos, & picula ex trahit: abortum fieri tradunt, si ter radice venter aut scilicet fe-
 riat, aut perungatur.

a Orib. hæc
 non habet
 b ænædi.
 † Non legit.
 C. Catuz.
 c vniuersas. i.
 nucleos leg.
 Orib.

50 **H**abet pro comperto tota recentiorum medicorum familia, quod arbor Dioscoridi c'enturda, id est, acuta spina, uoca-
 ta, quam Mauritanis Berberim dixere, easit nimirum arbuscula spinis borrens, quam rura Tridentina, ubi in spinis
 syluis, & conuallibus frequentissima nascitur, Crespino uulgo nominant: medicorum uerò uulgus, ac officina Arabes
 secute Berberim appellant, ita esse certo credentes, ut opinione ducuntur. Veruntamen si recte delineationes notaque
 60 penduntur, quas oxyacanthæ reddidit Dioscorides, crespini notis prorsus acuta spina relectæ constabit. Quapoti-
 simiam ratione adductus, quo magis ueritas eluceat, errorisque nebula tollatur, non dubitauit eorum opiniones refellere, qui
 inter recentiores medicos de stirpibus commentaria conscribentes, Crespinum uocatum legitimum oxyacantham esse asse-
 rant. Neque me fugit, non parum suscepisse negotij, vt eos à conceptuandi opinione in Iententiam nostram, quam v'eram
 putamus, venire compellam, cum magna admodum sit tum medicorum, tum seplasticarum turba, que hac in historia lon-
 go vsu aberrat. V'rum cum compertum habeam, quod ueritas sit niue candidior, soleque splendidiore, & eorum tum uera,
 tum fida comes, qui uirtutibus, ac probitate præstant, duxi meas rationes multorum auditorum ac probata, nullam horum
 doctissimorum uirorum auribus molestum allaturas, qui nolentes aberrantur: quinimo vs, utpote uerati defensoribus, fo-
 re incundissimas aque gratissimas: Nam qui, ut sibi placeant, malunt errare, quam ueritati, & equo cedentes, errores
 cognoscere, eosque corrigere, non sunt in philophorum, ac rationalium hominum numero recipiendi. Sed ne apolo-
 geticis uerbis tentauerit, rem insistant aggredior. Dioscorides acutam spinam arborem esse pyrastro similem scribit,
 60 minorem tamen, magisque aculeatam, fructumque gerere myrti similitudine plenum, fragilem, rubrum, & intus nucleum,
 cui radices subsint multiffida, atque descendentes. Ex quo palam est, ipsam non alias acutæ spinæ notis expressisse, quam
 proceritatis, crassitudinisq;e, stipitis, ramorum, radicum, ac fructuum, omiffa foliorum, florum, & corticis historia. Quæ
 omnia ipse accuratè perpendens, in prorsus Crespinum omnibus notis pyrastro reclamantem comperio, cui tamen prorsus as-
 stipulari acutam spinam Dioscorides esse auctor. Siquidem syluestris pyrus, quem admodum & oxyacanthæ, simplex è solo
 proficit, atque unico dumtaxat caudice atollitur, ac inde tam in longum latitæque crescit, ut ad cœnæthæ arborum pro-
 peritatem assurgat. Crespinus uerò, cuius sanè innumera mihi præ oculis quotidie iussa offerunt planta, nullum ab radicibus
 mitri caudicem, sed pluribus, ac diuersis aculeatis folionibus fructu, qui uirgæ arborum modo in alium fe atollunt, nec unquam
 arboreusum, nisi rarò, & longo temporis tractu: quippe qui omnium maiores habentur, pollicæ crassitudinem rarissi-
 mène excedunt, nisi ætate longa incrementum susceperint. quin & rara inueniuntur eius uirgula, que hominis longitudinem
 æquat. Ad hæc pyraster coriste constat aspero, squamoso, in aequali, crasso, colore in nigro rufescente. Crespinus uerò cor-
 tice uesitiu albo, leui, & admodum tenui: quo fit ut non adeo leniter ferro, uel lapide tangi possit, quin statim cortex fran-
 gatur.

Acute spinæ
 consideratio.

Acuta spina
 non est offic.
 Berberis, siue
 Crespinus.

gatur, & crocea ligni materies detegatur. Præterea pyraſter prunorum modo aculeata conſpicitur, aculeis ſingulis ex eodem loco erumpentibus, licet rami frequentiffimis horreant ſpinis, iſq; nigris, validis, candidi rhamni modo mucronatus. At creſpinus ternis per internalla armatus aculeis, ſimul ex vno, eodemq; puncto prodeuntibus, adeo ut trifurcato ordine prodeant, duobus ſcilicet utrinque ſe pandentibus, tertio verò medium occupante, albis planis, non quidem rotundis, fragilibus, & admodum pungentibus. Illud inſuper diſcriminis addam, acutam ſpinam fructum afferre myrti magnitudine. Creſpinum verò racematim in vna modum, cuius oblongi acini tritico paulò maiores, viuidi, ac rubentes, elegantèq; ratiocines adnexi, puniceos acinos quadantenus repræſentant: quanquam minores, oblongiores, acidiores, & colore etiam multò viacioreſ habeantur. Creſpini deinde folia minimè pyraſtrum referunt, ſed potius punican malum, quamvis latiora, nec adeò in mucronem deſinentia, per ambitum ſpinis tenuiffimis, frequentiffimiſq; horrida. Radices etiam, que proſectò aque flauæ ſunt, ac ſi croco eſſent infectæ, eſi plures ſint, atque exiles; nihilominus altè non deſcendunt, veluti acutæ ſpine, ſed in latum ſummo ceſpite uagantur. Floſ denique pyraſtro admodum refragatur: nanquàm melius ex racemo vna ſimili erumpit, ſui fructus interno colore, à quo dum explicatur, atque debiſcit, perquam ſua uenit ſpirat odorem. Quibus evidentiffimè colligi poteſt, & oxycantham Græcis, & berberum Arabibus non eſſe creſpinum, cuius conueniens eſt vſus apud medicos, & ceſlaſtarios. Sed præter hæc illud etiam cerò credendum eſt, quòd ſi Dioſcorides per acutam ſpinam creſpinum intellexiſſet, nunquam ſilentio diſſimulaſſet folia mirabili opere per ambitum aculeata: neque fructum, quem ramis pendunt

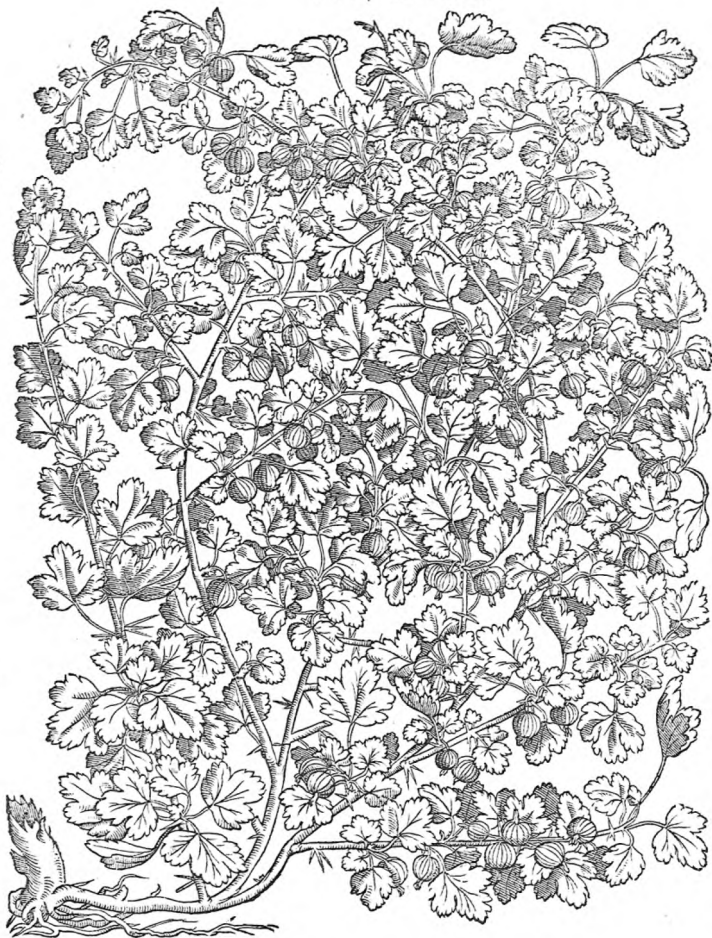

Vux spinæ
mentio.

Ribes officina-
conlid.

tricoli doloribus, atque etiam ægre spirantibus. Datur etiam utiliter ad Iocinoris inflammationes. Confert oculorum desfilationibus, lacrymasque cohibet, ubi guttatim in oculorum angulos distilletur cum pompholyge, & aqua rosarum. Catarum postquam acutè spina historia eo me deduxit, ut de nonnullis alijs aculeatis stirpibus differerem, non erit ab re, ut plantarum facultates augeatur, si illam addiderim plantam, quæ folio etiam apy consistat, & undique spinis riget, ab aliquibus VVA SPINA, à nonnullis Vva marina, & à pluribus Vva crespina uocata. Planta hæc antiquis (ut puto) incognita, arbuscula est parua, fruticosa, folio apy, aut oxyacantha: ramulis, ac virgis albicantibus, ubique aculeatis. Durum est generum. Sativa altera, altera sylvestris. Flos utriusque albus, & quandoque ex viridi purpurascens. Vvas profert non racematosas, sed bacarum more dispositas. Eadem facie sunt rotundæ, pilosæ, præsertim in sylvestres, succo abundant qui maturestes colorem vva cum sapore permutant. Siquidem stæuescunt, & succum subdulcem reddunt. Habent & nucleo, fragiles tamen, & imbecilles, adeo ut una cum fructu mandantur. Leguntur ante maturitatem, Maio mense, ac utilitate exhibentur. In summa mulieribus utero gerentibus magnopere expetuntur. Hinc accedit & altera planta ueterisica est, ropiaria, folio paruo, viridino, perinde ac alba populo, sed longè viridiori. Ramuli sunt ei lenti, ac flexibiles: è quibus

VVA SPINA.

bus fructus paruarum vuarum modo, vt in creffino, racematim dependent, rotundis, simulque coherentibus acinis magnitudine piperis, qui maturitate adepti, maximè rubent, sapore subacido, admiffo etiam dulci: floret mense Maio floribus in luteo candidantibus, & in fella modum radiantibus. Vnlgaris est planta, in hortisque frequens: quippe quoniam ad fepiendes hortorum pulmos eleganter feratur. Verum eos hallucinari abunde constat, qui putant, hanc arbusculam esse Arabum Ribem. Siquidem, vt posteritatis memoris prodidit Serapio, Ribes est arbor proferens capreolos colore viridi rufolescente, & folia lata, magna rotunda. Quas sanè notas huic non reſpondere satis notum est: neque enim fert hæc capreolos, neque eiusmodi folijs vires. tamen si fructu Ribem admodum referat, quod is gustui sit acidus simul & dulcis, qualem esse Ribis baccam auctor est Serapio. Quamobremis ad ea, qua illa iure poterit vsurpari, vt pote quòd febribus acutis optuletur asfuantem ventriculum refrigeret, suum restinguat, nauseam & vomitiones sistat, cibi appetentiam incitet, callosos, & lientericos inuet, & biliosos defluxionibus rextatos: sanguinis feruorem demulcat, bilit acrimoniam recutiat, impetumque domet. Quare non damnandi, quin potius laudandi videntur seplastarij, qui ex huiusce arbuscule fructu vinam exprimunt, & per annum asseruant, vt illud Ribis loco medicamentis immisceant. Non desunt, qui id esse hanc plantam arbitrentur, quod Galenus lib. vii. de compositione medicamentorum secundum locos Vrsi vnam appellant. Quorum error satis ab ipsomet Galeno refellitur eodem loco: quandoquidem asserit huiusce vrs plantam memacryli folio virecere. Memacrylum enim Galeno, etsi Arbuti fructum designat lib. 7. de simplicium medicamentorum fac. aliquando tamè ipsam quosq;

Error quorundam.

Arbuti plantam designare videtur. ut loco superius citato, ubi Gal. continens pro contento accipiens, Arbutum Memecy-
 lum appellavit. Inquit enim quæ vrsi vna appellatur in Ponto nascitur. Planta est humilis, & fruticosa, folio Memecyli.
 Cæterum cum magna differentia habeatur inter Ribis folia, quæ virginea sunt, & Arbuti, quæ Laurina emulantur, explo-
 dendæ est omnino Dodonei sententia; quippe qui nulla dubitatione censet vulgarem Ribem Vrsi vnam esse Caleni, sua tantum
 opinione falsus. Bellonio uerò in libro de arboribus conscribit Ribes Serapionis planta quadam censetur, quam se inuenisse scri-
 bit in monte Libano ad supremum cacumen, folijs oxylapathi, grandioribus retusioribusq;: è quorù medio racematim exeunt
 bacca rubentes, ut in hippoglossò, rufco, & lauro Alexandrina. At certè ego non audeo, nec possum Bellonij iudicio sub-
 scribere, quòd planta illa non respondeat notis, quas Ribis tribuit Serapio. Ea enim folia non fert rotunda, sed oxylapa-
 thi, non habet capreolos, & baccas è medijs folijs exerit. Vnde facillè adducor, ut putem eius Ribem falsam & adulteri-
 nam esse potius, quàm veram & legitimam. Oxyacantha mensinit Galenus lib. v. 111. simplicium medicamentorum, sic
 inquit. Oxyacantha, arbor ut pyro sylvestri similem habet speciem, ita & vires non dissimiles: quoniam ipsi fructus, pyri
 quidam sylvestris absolute acerbus est, cæterum oxyacantha, & tenuium est partium, & passim quiddam incisum obinet.
 Porrò arboris huius fructus pyri sylvestris fructus similis non est, verum myrtis, scilicet rubens & rarus. Habet uerò & nu-
 cleos. Porrò non esus tantum, sed & bibitus affectus omnes fluxionum, quos Boëtius Græci vocant, cobibet. Hęc planta Gra-
 cis & ἄρβυτος nominatur: Latini, Acuta spina: Arabib. Amirberis, seu Amyrbaris: Itali, Bagaia, & Amperlo: Hispani, Pir-
 luero,

Bellonij opi-
 nio impro-
 bata.

Oxyacantha
 vires ex Gal.

Nomina.

liero, & Piliriteros: Germanis Hagdorn: Boemis Hloc: Crepſinus verò officinis Berbero: Italis Crepſino: Germanis Canrach, Saurdorn, & paſſelbeer, Boemis Drac, ſive Drifal: Gallice Eſpine vinette dicitur. At Vna criſpa Italice vocatur vna ſpina, ſive vna ſpimella. Germanicè Koller beer. Boemice Chlupate yadoly. Gallis Groiſſelber. Caterum vulgariſ Ribes Italis vocatur ruetta roſſa, & Ribes: Germanis S. Iohans treuble. Boemis ruyno S. Iana. Gallis Groiſſelles d'outrere.

Κυρίστατος.

R V B V S C A N I S .

C A P . C V I .

10 **F** Rutex est arboris instar, rubo lōgè maior. Folia fert multò latiora myrto, robustis circa ramos spinis, flore candido: fructu oblongo, nucleo oliuæ simili, qui per maturitatem fuluēſcit, & focculinus intus continet. Fructus exemptis interioribus floccis arefactus, aluum ſiſtit: feruefacti enim ij in vino, mox poti, arteriam infeſtant.

10 **N** On equidem putauerim eſſe Rubum canis illud roſarum ſylueſtrium genus, quæ roſas edunt ijs quadantenus ſimiles, quas Moſchete vulgò roſas canis, quæque rubentes baccas roſarum fructibus non abſimiles, licet minores, proferunt: nec etiam quodam aliud ſylueſtre roſarum genus, quemadmodum nonnulli exiſtimant. Nam ſi ita res ſe haberet, ſat erat Dioſcoridè dicere, quòd canis Rubus roſa ſimilis eſſet, nam autem quòd arboris inſtar aſſurgere, rubo longè maior, quodq, folia ferret myrto latiora, à quibus ſylueſtris roſa proſectò plurimò diſſidere videtur, fructumq; mittere non modo oliuarum nucleis, ſed oliuis ipſis multo craſſiorem. In eam autem ſententiam non modo me plures deditiſſet, ſed etiam confirmauit Plin. quòdquidem ipſe lib. v. l. i. c. v. l. i. peculiari nomine roſam ſylueſtrem cynorrhodon appellat. i. caninam roſam, non cy noſbaton. i. caninū rubum, cuius radicē ad canis radicē morſum miris laudibus extulit. Quod iterū aſſeruit lib. xxv. c. 11. vbi illud etiā addidit, quòd apud veteres nil aliud cynorrhodon erat, quā ſpigiola illa, quæ medijs ſylueſtrū roſarū ramis obortur. Caterum cūm de cynosbato, hoc eſt, canirubo idem diſſereret, eū à roſa ſylueſtri longè diuerſum ſecit, ut videre eſt libro xxiiii. cap. xiiii. vbi ait, cinosbato folio eſſe veſtigio hominis ſimilem. Huc illud etiam accedit, quòd poſteris ſcriptum reliquit Theophrastus lib. ii. cap. xviii. de plantarum hiſtoria, ubi ſic inquit. Canirubo fructum ſubnigrum parit malo punico ſimilem: eſt inter arborem & fruticem mediū, & punice proximus, folio viticis. Ex quibus palam eſt, non parum inter ſe habere diſcriminis canirubum, & ſylueſtrem roſam, de qua poſtea libro & cap. vi. particularem tradidit hiſtoriam. Vbi cūm primum ſatius roſas longa profectus fuiſſet oratione, de ſylueſtri ita paucis diſeruit. Sylueſtris roſe do meſſicis aſperiores tūm virgīs, tūm ſolis conſtant, & ſtorem minus odoratum, minūſq, coloratum, nec tanta magnitudine ferunt. Quare pro comperto habetur, aliud genus eſſe roſam ſylueſtrem à canirubo, quorum alterum xxi. p. 107, alterum xxi. p. 108, à Græcis appellatur. Quocirca maniſeſtè in errore fuiſſe deprehenditur Marcellus Dioſcoridæ interpret, & commentator: quippe qui idem eſſe credit eſt cynosbato, & cynorrhodon, non animaduertens, quòd illa inter ſe diſſimilia fecerit Plinius ſibi familiariffimus. Hunc forſitan ſecti Monachi in Meſuem ſcribentes, ipſi quoque in eundem lapſum incidere, credentes ſylueſtrem roſam legitimum eſſe canirubum. Quibus præterea animo excederet, Dioſcoridem ſcripiſſe rubi canis fructum oliuarum nucleis eſſe ſimilem: quandoquidem ipſi illum pyri comparauerunt. & ex quo aliquis facile iudicabit, hos nullam canis rubi cognitionem habuiſſe. Ad hæc non reperio, quòd dixerit Dioſcorides, canis rubi fructum ſemen ali- quod includere, quò tamen roſarum ſylueſtrium fructus reſertus inuenitur: ſed lanofum quoddam continere dixit. Accedit hiſ Serapionis autoritas, quò de canino rubo inter alia rubi genera egit, non autem inter roſas: quòd omnino compertum haberet, hunc à roſis quam plurimum diſſerre. Illud inſuper addiderim, quòd cūm roſe ſylueſtris ferè omnes non leuiter ex albo purpureaſcant, cynosbato verò ſtus perpetuò ſit candidus, non eſt legitimè aſſerendum, ſylueſtrem roſam eſſe cynosbato. Ex ijs igitur omnibus ſatis vt arbitror liquet, canirubum à ſylueſtri roſa longè abeſſe, tantoq, magis, quòd memoria prædiderit Theophr. lib. & cap. ix. de plantarum hiſtoria, caninā ſentis fructum auerſo ſtatu collinſandum eſſe, alioqui periculum oculis imminere. Quò aperte demonſtrat, ſuper eo uel tenacum quandam lanuginem, uel quid puluerulentum inſidere, quòd ſi à vento eſpellatur in colligentium oculos, facile ijs acuitatem inducat. Quò tamen in ſylueſtrium roſarum fructibus nunquam uiſitur. Sed neſcio quò iudicio quare autoritate Cynosbati plantam naſci apud Pelignos & Eſtruchos ſcribat aduerſa vniſ quidam, eamq, arbores ſcandere, quum maniſeſtò ſcribat Dioſcorides fruticem eſſe arboris inſtar, & poſterioris memorie prædiderit Theophrastus Canirubum medium eſſe inter arborem, & fruticem, malo punice proximum. Meminit Rubi canis Galenus lib. v. i. ſimplicium medicamentorum ſic inquit. Huius fructus fructus, non ſegnitè adſtringit, folia

Rubi canis conid.

Macerū, Menachorum & lapſus.

Rubi canis virex Gal.

Nomina.

50 verò mediocriter. Itaque particularis eius uſus haud ignotus eſt. Cauendum ab eo, quòd in fructu eius lane ſeracem habet, cen arteriaſiſſimum. Frutex u Græcè xxi. p. 108, vocatur: Latine, Rubus caninus: Arabicè. Sent: Italicè, Ro- no canino.

Κύριος.

L I G V S T R V M .

C A P . C V I I .

10 **L** igustrum arbor eſt oleæ folijs circum ramos ſimilibus. latioribus, mollioribus, & colore viridioribus: flore candido, [mufcoſo,] odorato: ſemine ſambuci, nigro. Optimum naſcitur in Capone, & Aſcalone. Folia aſtrictioria uim habent: quare manducata vicerbis oris medentur: illita ſeruicid inſtammationibus, carbunculiſque proluent: decocto eorundem igni ambaſta fouetur: capillum ruſant trita folia, quæ in radiculæ ſucco maouerint. Flos ex aceto fronti illitus, capitis dolorem ſedat. Cyprinum oleum, quòd ex eo fit, odoratum, excaſſicat, emollitque neruoſi quæ feruenti natura prædita ſint, aſſumat.

Acetum olei. i. racemoleg. Orib.

Liguſtri conſideratio.

Vacinij varij opinionent.

L igustrum in Hetruria Guſticia corrupta voce vulgus noſtrum appellare conſuevit. Quòd inibi etiam aliqui Oliuetta, nonnulli Oliuetta: quidam Chambröſene vulgò vocant. Mauritanis verò Alcana nominatur. Naſcitur frequens in ſepibus ſecus vias paſſim in Italia. Flores abeunte vere, & ineunte ſtate, flore muſcoſo, vel quandoquidem Oribasius legit *Κρυβάτ* racemoleg, candido, odore ſuaui, ſed qui decerpſus ſtatim ſtaceſcat. Oriuntur ex eo bacce in cacumine racematum coherentes pyramidis modo, hederae bacis minores, leniores, ac nigriores, apore amaro ac ininucendo purpureo intus ſucco. Hæc ſua in arbore hæmè ſerè tota perduntur in incorruptis, quibus aues reſerunt, præſertimque merula ac Turdi. Folia edit oleaginia, latiora tamen ac viridiora, adſtringentis guſtus. Virgas habet lentas, flexileſque, ſolida tamen materie, è quibus caſæ ſunt ad canoras ſeruidas auiculas, ac virgæ ad inſtruedos equos. Sunt qui baccas à Virgilio, uacina uocari putent. Sed meo quidem iudicio non rectè planè ſentient. Quemadmodum nec Fuchſius, qui rubi mora, quoniam Græcis

cis *Bois*, *vacinia* esse putat: siquidem *vacinium* florem, non fructum esse pluribus constat. Cateram in notis *Dioscoridis* *stirpium* nomenclaturis legitur, *hyacinthum vacinium Romanis* fuisse vocatum. Ex quo facile crediderim, *uacinium* *Virgilio* nil aliud designare, quam *hyacinthum*. Neque mirum est, quod *Virgilius* *hyacinthum uacini* nomine nigrum appellauerit: nam *hyacinthus* facile cum *violis* colore purpureo certat, purpureus autem color à compluribus niger intelligitur. Hanc nostram sententiam comprobat *Virgilius*: quippe qui semper *vacinia* floribus admiscet, si idemque comparat, non autem fructibus. Quod manifeste declarauit in *Bucolicis*, ubi de *uacino* sic cecinit, primò *Ecol. 11.*

Alba *ligustra* cadunt, *vacinia nigra* leguntur.

Deinde in eadem.

Et nigra *viola* sunt, & *vacinia nigra*.

Item in ultima.

Nec placet præterea *Marcelli* opinio, qui pluribus comprobare nititur, *uacinium* esse *Irim*. Siquidem præterquam quòd *Marcelli* *epi* nunquam legerim *Irim* in coronis uenisse, color non aequè prompte correspondet, quod uarius adeo sit, ut non aliunde sibi notio reprob. men comparauerit, quam à caelestis arcus colorum uarietate. Adde etiam, quod cum *tridis* flos omnium fragilissimus caducissimusque sit, poeta nullo pacto hunc *ligustrum* prætulisset. Quidam *Ligustrum* eam conuoluuli speciem esse autumant: quæ sepibus, fructibus, & arbutus se circumuoluit, ac etiam sæpius uinum palis in uinctis, flore candido, lili, seu calatbi effigie, quam ego *leuem* esse *smilacem* nunquam dubitauit. & quorum numero fuit. *Seruius Grammaticus* *Virgili* commentator

Seruij Gram.
Lapfus.

Ecloga secunda Bucolicorum. Nempe (salus) ut arbitror) quod neglexerit in hac historia Plinium esse salere, Dioscoridem & alios de stirpium natura differentes. Non desiccum etiam qui existimaverint Ligustrum esse Mauritanorum caprifolium, quod sane nil aliud est, quam Dioscoridis pyracanta, seu lycium, non autem perichlymenon, ut Ruellio placet. Sed isti quod a veritate discessunt. Nec in minori sane errore versatur quidam novus Herbarius, quippe qui conficit Cyprum, & Ligustrum diversas esse stirpes: idque tam frivolis argumentis ex Plinio desumptis, ut ea potius contrarium, quam pro illo faciat. Hallucinatur profecto, qui non videt Ligustrum omnibus suis notis referre Cyprum. Provenit enim Ligustrum folijs circum ramos olea similibus, latoribus tamen, mollioribus ac viridioribus, gustu adstringenti: quinetiam & flores edit, candidos, muscosos, racemososque, & fructum nigrum, Sambuci bacca simulatum. Præterea: si Ligustri facultates expendamus, nullum reperiri posse medicum tam inexpertum crediderim, qui non moneat Ligustrum his omnibus præstare viribus, quibus pollere Cyprum scriptum reliquerunt Dioscorides, & Galenus. Atque Herbario illi venia danda est, quod is noscendis tantum plantis, non autem earum facultatibus examinandis operam navavit. Verum videat is quo pacto Pliny verbis suam tueatur sententiam, cum ipse lib. xxiiij. cap. x. affirmanter scribat, Ligustrum eandem esse arborem, que in Oriente Cypros appellatur. Paratur & Ligustri floribus oleum, in oleo insolatis, quod plurimum præstat ad vulnerum inflammationes. Valerius idem & ad capitis dolorem a bile provenientem. Fit etiam ex floribus aqua, non inodora ad ea sane vitilis, aque refrigerationem, & adstrictionem postulant. Eadem pota auxiliatur Colicis, dysentericis, & cæteris alui fluxionibus affectis. Uterin.

Herbarii ca-
tudam est.Ligustrinum
oleum, & eius
vires.
Ligustina a-
qua, & eius vi-
res.

PHILLYREA.

Ligustri vires
ex Gal.

quoque fluxiones cohibet tam bibita, quam supposita. Datur eadem utiliter potanda sanguinem vetiçientibus sicut oculorum fluxiones, per se, aut cum pompholyge adhibita. Ligustri meminit Calenus lib. v. i. i. simp. med. sic inquit: Cypri seu ligustri folia, stomacho germina in usum veniunt, & facultatis, & temperamenti maxime misti: habent enim quiddam digerens cum aqua substantia modice calida, habentque etiam adstrictorium quiddam ex terrena substantia frigida. Itaque eorum decocto quidam ambusia sistent. Vtuntur vero etiam aduersus igneas phlegmonas, & carbunculos. Nam absque molestia & morfu desiccant. Quinetiam sponte pronientibus in ore ulceribus aphthodesi, & ipsi pnerorim aphthi commanfa accommoda sunt. Rõõs arbor ita Græcis, Latinis uerò Ligustrum appellatur: Mauritanis; Kenne, Heme, seu Hanne: officinis, ALCAMIA: Italis, Guifricco, Olinella, Olinetta, & Chambröfene: Germanis, Rheinweiden, Beynboeltrüm, & Mundholz; Hispanis, Alfena. sine Albuca: Gallis, Durofne: Boemis, Ptacy zob.

Nomina.

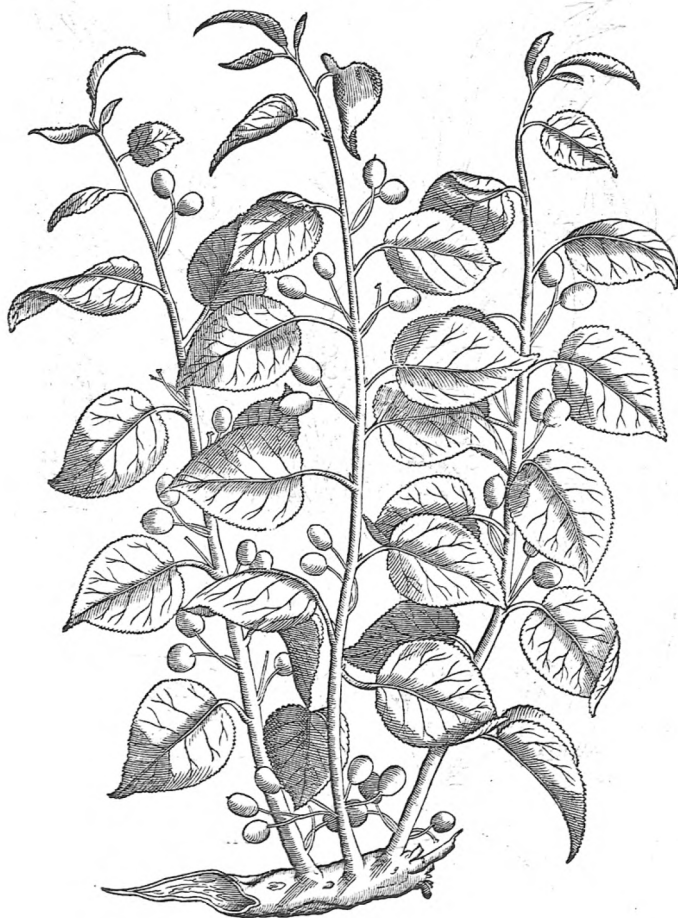
ΦΙΛΛΥΡΙΑ.

PHILLYREA.

CAP. CVIII.

Phillyrea arbor est ligustri magnitudine. folijs olæ nigrioribus, & latioribus: fructu lentisci, nigro, subdulci, racematim coherente. asperis nascitur. Huius folia astringunt: ad eadem utilia, ad quæ oleaster, cum astrictione est opus: maxime ad oris ulcera commanducata, aut si decocto colluantur: pota vrinam, ac menses cient.

MAHALEB.

Recentiores Dioscoridis interpretes, ut Hermolaus, Ruellius, & Marcellus Florentinus, Philyream hic descriptam à Dioscoride, eam esse arborem certò crediderunt, quæ Tilia dicitur, nimirum falsi nominis similitudine. Quandoquidem Tilia Græcis τιλια, non autem φιλια, dicitur. Quod cum nullus horum animadvertisset, alter alterum secuti concordantes philyream tiliam appellarunt, ita Græcum nomen malè, meo quidem iudicio, in Latinum vertentes. Quo factum est, ut multis sit persuasum, vel quòd Dioscorides tiliam nunquam uiderit, vel quòd illi à vulgari tilia alia esset longe diuersa, utpote quæ omnibus notis tiliæ refragatur. Sed quòd Dioscorides tiliam scorsim à philyrea cognouerit, uel saltem in his plantis discrimen posuerit, satis perspicuum fieri arbitror in huius libri præfatione circa finem, ubi hæc uerba leguntur. Flores, & omnia, quæ in eundem odorem essent, reponantur ἐκ τῆς αὐτῆς οὐλοσίου. Quæ sanè uoces Græcæ non solum quòd re-
 fere uertantur ab interpretibus, in arcibus tiliacis, sed quòd postrema quidem non à τιλια, sed φιλια, quæ Latinis tilia
 est, deduci possit, abunde declarat, has plantas diuersas esse in hoc ipso auctore. Porro hinc facillè comprehendi potest,
 quòd illi non solum nomina, sed etiam rem confuderint: nam si tiliam cognouissent, nulli dubium est, quin philyræ Diosco-
 ridis proprio nomine separassent à philyra, hoc est tilia Theophrasti, qui eam libro 11. cap. x. de plantarum historia his uer-
 bis memoria prodidit. TILIA quedam mas est, quedam femina. Distant inter se tum materie, tum totius corporis for-
 ma, & quòd altera sit fructifera, altera uero sterilis. Nam materies mari dura, flama, nodosior, spissiorque: femine candidior,
 & cortex mari crassior, ætatiuque, inflexibilis propter duritiam est: femine candidior, flexibiliorque, ex quo cistas

Philyræ, &
 Tiliæ consid.

Interpretum
 Diosc. lapsus.

Tiliæ histor.

TILIA FOEMINA.

faciunt; item femina odoratior. & mas sterilis, nulloque flore est: femina & flos, & fructum signit. Flos calycula in-
 rectus præter foij pediculum, amentumque futurum, pediculo altero annexus, viridis, dum in calycula est, detectus autem
 leuiter flauus: flos: cum urbanis. Fructus oblongus, orbiculatus, magnitudine fabæ, similis hederæ acino, quinis angulis,
 ueluti neruis eminentibus, inque acutus; cum sefe contrahentibus paruitus, qui scilicet maiusculus est, minutiusculus autem
 confisor constat: cum ille maiusculus scabitur, paruula quædam, ac prætenuia femina, quanta atriplicis cmitit. Folium, &
 cortex dulcia, suauitque: folium forma hederæ aciem, nisi quod in angulum acutiorem rotundatur: & quanquam iuxta pe-
 diculum curuatus; tamen de medio in acutus coactum prætendit, seque prolixius protrahit, crispum in orbem leuiter, at-
 que serratum. Medullam exiguam materies continet, nec multo reliquo molliorem corpore: nam & reliquum ligni molle
 est. Hæc de tilia Theophrastus. Quibus sanè notis ad amissim respondet nostra tilia, quarum hic imagines damus. Sed
 eas, mea quidem sententia, non inuenias in phillyrea Dioscoridis: siquidem hæc solo constat oleo, illa uerò hederæ: huic fru-
 ctus lentisco similis, racematim coherens, rubens, granis, quæ uocant paradisi, non absimilis; illi uerò oblongus, orbiculatus,
 ad fabæ magnitudinem, quinis angulis, ueluti neruis, distinctus; cui intus semen atriplicis instat. Quod aperte offen-
 dit earum discrimen. Id etiam declarat tilis proceritas, amplitudo, & ac ramorum densitas: nam phillyrea Dioscoridi arbor
 est pumila, ligustri magnitudine. Et quanquam tradat Plinius, tiliam arborem esse proceritate perquam modica; tamen
 cum sensibus, & experimento contrarium constat, credendum certè putauerim, Plinium quæ deceptum proquinquitate uo-

Plinij lapsus.

TILIA MAS.

